

OBLASTNÍ PLÁN ROZVOJE LESŮ

SOUHRNNÁ ZPRÁVA

Podklad k základnímu šetření

22. 2. 2022

Přírodní lesní oblast
36 – Středomoravské Karpaty

Autoři textů a operacionalizace dat:

Ing. Vratislav Mansfeld, Ph.D. – koncept a text souhrnné zprávy, aplikace kritérií, indikátorů v oblastních plánech rozvoje lesů (OPRL)

Ing. Robert Hruban – garant PLO 36 – posouzení kritérií, indikátorů v OPRL, naplnění pilířů LH kritérii, indikátory a komentáře

Ing. Jan Apltauer a Ing. Robert Hruban – zobrazení kritérií, indikátorů a trendů vývoje

Na zajištění vstupních dat a kalkulaci indikátorů se podíleli:

Ing. Vratislav Mansfeld, Ph.D., Ing. Štěpán Křístek, Ing. Robert Hruban, Ing. Jan Apltauer, Ing. Vincenc Zlatník, Ing. Roman Bystrický, Ph.D., Ing. Vítězslav Krystýn, Ing. Miroslav Zeman, Milan Kalčík, Ing. Pavel Samec, Jan Černošous a Ing. Kamil Turek, Ph.D., Ing. Alžběta Pařízková

Ing. Petr Dujka, Ing. Radim Sohr – kontrolní činnost

Ing. Lubor Hruška, Ph.D.¹ – odborná spolupráce při operacionalizaci indikátorů

¹ PROCES - Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s. r. o. Švabinského 1749/19, 702 00 Moravská Ostrava, Tel.: +420 595 136 023, <http://www.rozvoj-obce.cz/>, e-mail: info@rozvoj-obce.cz

Cílem OPRL je vytvářet předpoklady pro minimalizaci střetu veřejných a vlastnických zájmů v lesích, nalezení odpovídajících proporcí podpory jednotlivých funkcí lesa a doporučení diferencovaných zásad hospodaření orientovaných na dosažení cílového stavu.

OBSAH

1	LEGISLATIVNÍ ZAKOTVENÍ OPRL	5
2	VÝCHODISKA PRO OPRL.....	6
3	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY.....	7
3.1	Funkční zaměření a kategorizace lesů.....	8
3.2	Širší souvislosti	9
3.3	Majetkové poměry.....	11
4	METODIKA ZHODNOCENÍ FUNKCÍ LESŮ	12
5	VYHODNOCENÍ KRITÉRIÍ	13
5.1	Pilíř produkční	13
5.1.1	Reprodukční funkce lesa	13
5.1.2	Trvalá produkce lesů	13
5.1.3	Nedřevní produkce lesů	14
5.1.4	Bezpečnost produkce lesů.....	14
5.1.5	Trendy vývoje	15
5.2	Pilíř ekologický.....	23
5.2.1	Reakce lesů na klimatické změny	23
5.2.2	Půdoochranné funkce lesů	23
5.2.3	Hydrické a vodohospodářské funkce lesů.....	24
5.2.4	Ekologická stabilita a biodiverzita lesů.....	24
5.2.5	Trendy vývoje	25
5.3	Pilíř sociální	29
5.3.1	Management ochrany přírody v lesích.....	29
5.3.2	Výzkumně-vzdělávací a kulturní funkce v lesích	29
5.3.3	Institucionální funkce lesů.....	30
5.3.4	Rekreační a zdravotně-hygienické funkce lesů	30
5.3.5	Trendy vývoje	30
6	ZÁVĚR.....	34
6.1	Vyváženost pilířů	34
6.2	Zhodnocení – SWOT analýza.....	36
6.2.1	Pilíř produkční	36
6.2.2	Pilíř ekologický.....	39
6.2.3	Pilíř sociální.....	42
6.3	Specifika	45
6.4	Doporučení.....	46
6.5	Shrnutí výsledků.....	46
7	LITERATURA	48
	SEZNAM TABULEK.....	49
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	50
	SEZNAM ZKRATEK	51
	VYSVĚTLIVKY POD ČAROU	53

1 LEGISLATIVNÍ ZAKOTVENÍ OPRL

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, v § 23 odst. 1 konstatuje: „*Oblastní plány rozvoje lesů jsou metodickým nástrojem státní lesnické politiky a doporučují zásady hospodaření v lesích*“. Lesní zákon v § 23 odst. 4 a v § 31 odst. 7 odkazuje na speciální právní předpis, kterým je vyhláška č. 298/2018 Sb. Ministerstva zemědělství ze dne 11. prosince 2018 o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů a v § 2 odst. 1 konstatuje: „*Oblastní plány rozvoje lesů stanoví pro přírodní lesní oblasti vymezené v příloze č. 1 rámcové zásady hospodaření. Jsou podkladem pro oblastně diferencované uplatňování státní lesnické politiky a doporučením pro zpracování lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov.*“

OPRL zadává, kontroluje a schvaluje Ministerstvo zemědělství (MZe), zpracovává je Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL).

2 VÝCHODISKA PRO OPRL

Požadavky kladené na OPRL vyplývají z principu trvale udržitelného hospodaření v lesích při dlouhodobém zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství. Trvale udržitelné, stanovišti odpovídající hospodaření v lesích je definováno jako správa a užívání lesů takovým způsobem, při kterém je zachována jejich biodiverzita, produkční schopnosti, regenerační kapacita a vitalita (Ministerská konference na ochranu lesů v Evropě, Helsinky 1993). Dále je kladen důraz na integritu lesů, které souběžně společnosti poskytují ekologické, ekonomické, sociální a kulturní benefity ve prospěch přítomných a budoucích generací.

Společenská objednávka ve vztahu k zadání a obsahu oblastních plánů rozvoje lesů:

1. Zásadní motivací pro aktualizaci OPRL je formulování společenské objednávky ve smyslu § 1 lesního zákona na základě principu deklarovaného veřejného zájmu.
2. Zásady státní lesnické politiky, které byly schváleny vládou České republiky (ČR) usnesením č. j. 854 ze dne 21. listopadu 2012.
3. Národní lesnický program (NLP) pro období do roku 2013, který byl schválen vládou ČR usnesením č. 1221 dne 1. října 2008; výsledky z jednání jsou obsaženy v dokumentu „Závěry a doporučení Koordinační rady k realizaci Národního lesnického programu II“. Nalezení optimálního přístupu k obhospodařování lesů je jedním z hlavních cílů NLP pro období do roku 2013. NLP je považován za koncept trvale udržitelného obhospodařování lesů při dlouhodobém zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství (LH). NLP je součástí státní lesnické politiky a zároveň je takto naplňována Lesnická strategie pro Evropskou unii.
4. Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (NAP), který je implementačním dokumentem Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015) a byl schválen usnesením vlády č. 34 ze dne 16. ledna 2017. Akční plán je strukturován podle projevů změny klimatu, a to z důvodu významných mezisektorových přesahů jednotlivých projevů změny klimatu a potřeby meziresortní spolupráce při předcházení či řešení jejich negativních dopadů.
5. Nová Lesní strategie Evropské unie (EU) do roku 2030 přijatá Evropskou komisí 16. července 2021. Strategie navazuje na strategii EU pro biologickou rozmanitost. Cílem strategie EU v oblasti lesnictví, která souhrnně řeší sociální, ekonomické a ekologické aspekty, je zajistit a posílit multifunkčnost lesů v EU a zdůraznit klíčovou úlohu lesníků.

3 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY

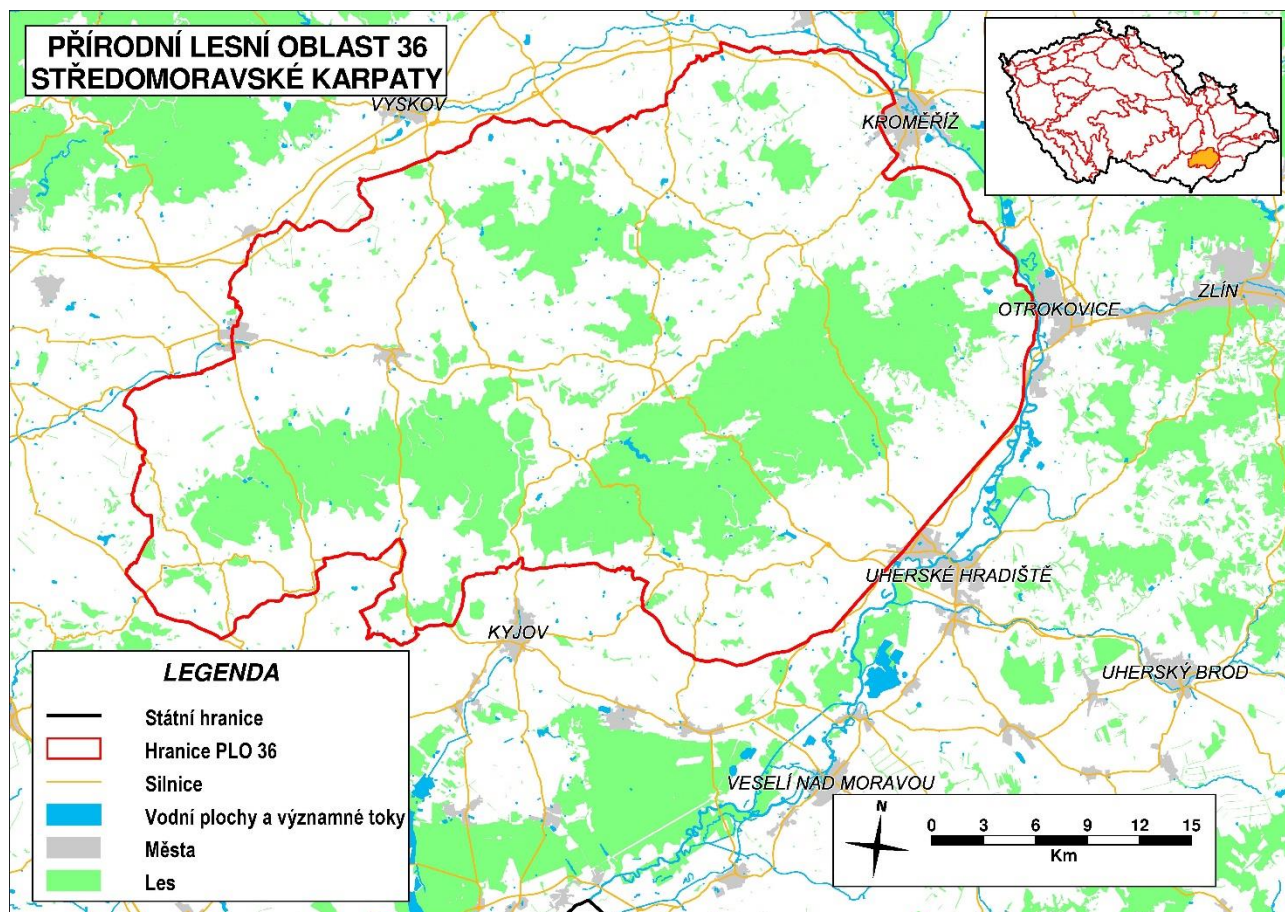
Celková plocha přírodní lesní oblasti (PLO) 36 – Středomoravské Karpaty je 124 909 ha, tj. 1,6 % rozlohy území České republiky (ČR). Přírodní lesní oblast (PLO) je souvislé území s obdobnými přírodními podmínkami. Na základě podrobné lesnicko-typologické klasifikace lesů v ČR bylo možno definovat lesy s příbuznými přírodními podmínkami. Charakter dané PLO se projevuje (Plíva et Žlábek 1986) především v zastoupení určitých dřevin a v jejich potenciální produkci; ve vyhraněných ekotypech dřevin přizpůsobených místním podmínkám odolností, růstem a kvalitou, z podstatné části i stávajícím stavem lesních porostů.

Potenciál přírodních podmínek je vyjádřen cílovými hospodářskými soubory (uskupení příbuzných lesních typů). Plošně nejvíce zastoupeným cílovým hospodářským souborem (CHS) je CHS 45 – živná stanoviště středních poloh (51 %), dále následují CHS 25 – živná stanoviště nižších poloh (35 %) a CHS 41 – exponovaná stanoviště středních poloh (8 %). Pro ostatní CHS v oblasti zbývá cca 6 %.

Tabulka 3.1: Základní údaje

Název	Středomoravské Karpaty
Celková plocha (ha)	124 909
Plocha lesa dle OPRL (ha)	39 682
Lesnatost (%)	31,8
Nadmořská výška (m n. m.)	174 – 587
Lesní vegetační stupně	1. dubový; 2. bukodubový; 3. dubobukový; 4. bukový
Zeměpisná poloha	49°00'25,07" – 49°19'41,12" s.š.; 16°47'49,89" – 17°30'34,11" v.d.

Zdroj: ÚHÚL – OPRL, stav k 1. 1. 2021

Obrázek 3.1 Přehledová mapa (Zdroj: ÚHÚL, stav k 1. 1. 2021)

3.1 Funkční zaměření a kategorizace lesů

Zákon č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů vymezuje funkce lesa jako přínosy podmíněné existencí lesa. Člení je na funkce produkční a mimoprodukční. Podle převažujících funkcí pak člení lesy na kategorie lesů ochranných, zvláštního určení a na lesy hospodářské. Konkrétní informace o kategorizaci lesů v PLO 36 uvádí *Tabulka 3.2*. Lesy hospodářské zaujímají 85,4 % rozlohy lesů. Lesy zvláštního určení zaujímají celkem 14,6 %, z toho nejvýznamněji se uplatňují lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti – genové základny (10,8 %). Lesy ochranné se vyskytují pouze velmi okrajově.

Tabulka 3.2: Kategorie a subkategorie lesů (v rámci porostní půdy)

Kód	Kategorie a subkategorie lesů (v rámci porostní půdy)	2021	
		ha	%
10	Lesy hospodářské	32 794	85,4
21a	Lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, prudké svahy, rašeliniště...)	13	(+)
21b	Vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace	0	0,0
21c	Lesy v klečovém lesním vegetačním stupni	0	0,0
	Lesy ochranné	13	(+)
31a	Lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně	29	0,1
31b	Lesy v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod	42	0,1
31c	Lesy na území národních parků a národních přírodních rezervací	63	0,2
32a	Lesy v prvních zónách CHKO a lesy v PR, NPP a PP	360	0,9
32b	Lesy lázeňské	0	0,0
32c	Lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí	(+)	(+)
32d	Lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce	0	0,0
32e	Lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou či krajinnotvornou	791	2,1
32f	Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti	4 159	10,8
32g	Lesy v uznaných oborách a samostatných bažantnicích	41	0,1
32h	Lesy, v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření	110	0,3
	Lesy zvláštního určení	5 596	14,6
Celkem		38 403	100,0

Zdroj: LHP/O

3.2 Širší souvislosti

Přírodní lesní oblast 36 – Středomoravské Karpaty se rozprostírá na pomezí střední, jižní a východní Moravy. Z hlediska své plochy náleží k menším až středně velkým oblastem s lehce podprůměrnou lesnatostí (lesnatost cca 32 %, 15. nejmenší lesnatost ze všech oblastí). Jedná se o kompaktní oblast z jihu vymezenou PLO 35 – Jihomoravské úvaly a ze severu PLO 34 – Hornomoravský úval. PLO 36 z hlediska geomorfologie náleží z naprosté většiny k provincii Západních Karpat a stejnojmenné geomorfologické oblasti Středomoravské Karpaty. V jejím rámci jsou vymezeny čtyři geomorfologické celky: a) Chřiby na východě, b) Kyjovská pahorkatina na jihu, c) Ždánický les na západě a d) Litenčická pahorkatina na severu. Z hlediska geomorfologie terénu se jedná v podstatě o čtyři centrální vrchoviny, které jsou obklopené přilehlými pahorkatinami.

Reliéf terénu (zejména ve Chřibech) se vyznačuje členitým povrchem s velmi kolísavou amplitudou reliéfu, projevující se bystřinným charakterem toků s převahou eroze nad akumulací. Území okrajových pahorkatin se na rozdíl od centrální vrchovinné části vyznačuje menší členitostí a sklonitostí svahů, převažují zde oblé a táhlé tvary terénu. V podloží se nejčastěji uplatňují různě bohaté pískovce a jílovce flyšového pásma Západních Karpat. Ve Chřibech převažují sedimenty Račanské jednotky Magurského flyše, v Kyjovské pahorkatině a Ždánickém lese jsou to převážně vápnité sedimenty ždánické jednotky vnější skupiny příkrovů. V Litenčické pahorkatině naopak převažují mořské vápnité neogenní jíly, jílovce, písky a štěrky karpatské předhlubně. V celé oblasti (mimo vrchovinné části Chřibů) se významně uplatňují překryvy spraší a sprašových hlín. Oblast odvodňují řeky Kyjovka a Trkmanka (k jihu), Litava (k západu) do Dyje a Kotojedka (k severu) a více menších přítoků (Salaška, Dlouhá řeka ad.) z Chřibů do Moravy. Území je součástí velkého povodí řeky Moravy a náleží tak k úmoří Černého moře.

Z klimatického hlediska jsou vrchovinné části řazeny dle Quitta (1971) do mírně teplých oblastí MT 11 a MT 9, okrajové pahorkatinné části do teplé oblasti T2 a enklávy na jihu a jihozápadě oblasti do T4 (nejteplejší oblast).

Lesní stanoviště jsou převážně bohatá, dominuje CHS 45 a 25 (živná stanoviště středních a nižších poloh), nejvíce se uplatňují SLT 2–3 H, 3 S, B, D. Lesní porosty jsou z velké části zachovány v přirozeném stavu. Přirozené biotopy se nachází na cca 64 % rozlohy oblasti, silně pozměněné biotopy na cca 21 % rozlohy oblasti (smrkové a borové porosty). Z přírodních biotopů jsou nejvíce zastoupeny dubohabřiny (cca 60 %) a bučiny (cca 38 %). Nejvíce zastoupenou dřevinou je BK (27 %) a DB (25 %). V rámci oblasti se vyskytují tři souvislé lesní komplexy (Chřiby, Dambořická vrchovina, Orlovická vrchovina) a další menší lesní enklávy i roztroušené drobné lesíky. Lesní společenstva jsou dlouhodobě ovlivněná lidskou činností, území oblasti z velké části náleží ke starým sídelním oblastem jižní Moravy a Pomoraví (s výjimkou centrální části Chřibů a Ždánického lesa). Vývoj lesů je v oblasti dlouhodobě člověkem ovlivněn, pouze nejvyšší pásmo Chřibů bylo využíváno až začátkem novověku. Značná část lesů byla v minulosti přeměněna na dubohabřiny. Celkově se porosty nacházejí v dobrém stavu, a to jak z hlediska přirozenosti porostů, tak z hlediska jejich zdravotního stavu. Výjimkou jsou smrkové porosty, které byly po roce 2014 postiženy nastupující kůrovcovou kalamitou.

Z hlediska bioty leží západní část oblasti na přechodu mezi severopanonskou a západokarpatskou biogeografickou provincií (zejména oblast Ždánického lesa), kde dochází k prolínání karpatských a panonských prvků. Převažují zejména dubohabřiny (panonsko-karpatské i karpatské), pouze v nejvyšších částech bučiny. Pro východní část oblasti (Chřiby) je již typická západokarpatská biota. Převažují zde hlavně bučiny, v okrajových nižších částech se nacházejí dubohabřiny (karpatské).

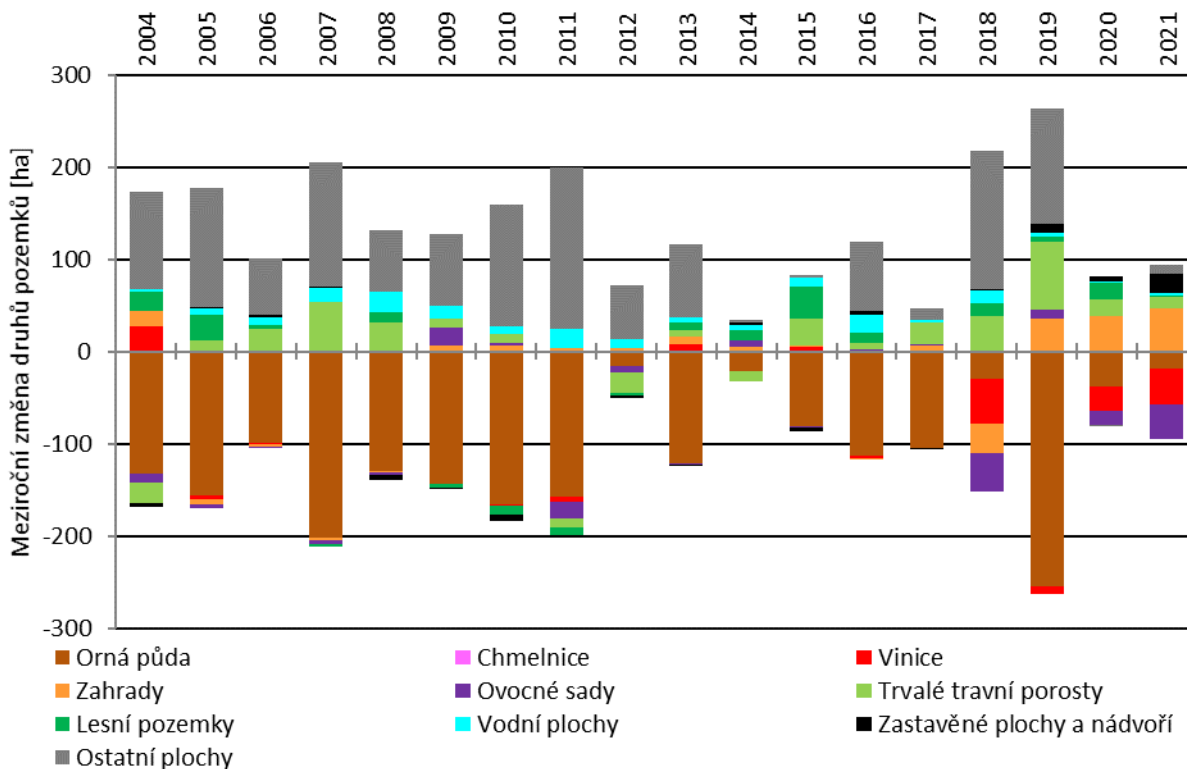
Tabulka 3.3: Druhy pozemků dle katastru nemovitostí

Druh pozemku	Výměra [ha]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2002	2021	Přírůstek	Úbytek	2002	2021	Přírůstek	Úbytek
Orná půda	65 910	63 886	–	-2 024	52,7	51,1	–	-1,6
Chmelnice	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Vinice	1 271	1 179	–	-92	1,0	0,9	–	-0,1
Zahrady	3 155	3 326	+170	–	2,5	2,7	+0,2	–
Ovocné sady	1 644	1 483	–	-161	1,3	1,2	–	-0,1
Trvalé travní porosty	5 170	5 487	+317	–	4,1	4,4	+0,3	–
Lesní pozemky	37 291	37 425	+134	–	29,8	30,0	+0,2	–
Vodní plochy	1 130	1 306	+177	–	0,9	1,0	+0,1	–
Zastavěné plochy a nádvoří	2 058	2 079	+21	–	1,6	1,7	+0,1	–
Ostatní plochy	7 359	8 788	+1 428	–	5,9	7,0	+1,1	–
Celkem	124 989	124 959		-30	100,0	100,0		

Zdroj: ČÚZK

Poznámka: Výměra je odečtena z údajů katastru nemovitostí a může se lišit od plochy pořízené graficky.

Tabulka 3.4 i Graf 3.1 uvádí meziroční bilanci druhů pozemků dle katastru nemovitostí. Průměrná změna druhů pozemků v uplynulém období odpovídá hodnotě cca 120 ha ročně, přičemž nejvyšší úbytek je na straně orné půdy a největší přírůstek je na straně ostatních ploch. Přirůstají ale i trvalé travní porosty, zahrady, vodní plochy a lesní pozemky. K největším změnám došlo v období 2018–2019.

Graf 3.1 Meziroční bilance druhů pozemků dle katastru nemovitostí (Zdroj: ČÚZK)

3.3 Majetkové poměry

Největší majetkový podíl v PLO 36 zaujímají státní lesy (cca 62 % porostní půdy). V oblasti hospodaří Lesy ČR, s. p. (LS Buchlovice, LS Bučovice a LZ Židlochovice) a VLS ČR, s. p. (LHC Slavkov). Druhou nejvýznamnější skupinou vlastníků jsou církve a náboženská společenstva, obecně řečeno církevní lesy (cca 14 %; ALSOL, Česká provincie Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul, Opatství Staré Brno Řádu sv. Augustina). Třetí nejvýznamnější skupinou vlastnictví jsou lesy ve vlastnictví fyzických osob (cca 9 %). Minoritně jsou zastoupeny lesy ve vlastnictví právnických osob, obcí, měst a lesních družstev (individuálně každý cca 5 %).

Lesy zařízené a obhospodařované podle LHP mají zastoupení cca 94 %, zbytek lesů je zařízen v rámci LHO (cca 6 %). Přehled o majetkových poměrech v oblasti uvádí tab. 3.4.

Tabulka 3.4: Změny druhů vlastnictví lesního majetku a podíl lesů zařízených v LHP a LHO

Vlastnictví a druh zařízení	Plocha porostní [ha]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2006	2021	Přírůstek	Úbytek	2006	2021	Přírůstek	Úbytek
Státní	29 675	23 830	–	-5 845	77,6	62,1	–	-15,5
Právnické osoby	1 709	1 871	+162	–	4,5	4,9	+0,4	–
Obecní a městské	1 093	1 699	+606	–	2,9	4,4	+1,5	–
Církevní	4	5 445	+5 441	–	0,0	14,2	+14,2	–
Lesní družstva	2 010	2 016	+6	–	5,3	5,2	–	-0,1
Fyzické osoby	3 743	3 542	–	-201	9,8	9,2	–	-0,6
Lesy v LHP	36 007	35 957	–	-50	94,2	93,6	–	-0,6
Lesy v LHO	2 227	2 445	+219	–	5,8	6,4	+0,6	–
Celkem	38 234	38 403	+169	–	100,0	100,0	+0,0	–

Zdroj: LHP/O

Poznámka: Změny vlastnictví dané restitucí církevního majetku se ještě do dat LHP/O v plné míře nepromítly.

4 METODIKA ZHODNOCENÍ FUNKCÍ LESŮ

Funkce lesů a z nich plynoucí ekosystémové služby byly posouzeny prostřednictvím 12 kritérií rozdělených do tří hlavních pilířů: produkčního, ekologického a sociálního. Každé kritérium bylo hodnoceno na bodové stupnici od 1 do 7, kde 1 je nejhorší a 7 nejlepší stav (Mansfeld et al. 2015; Hruška-Tvrký 2015; Mansfeld et Hruška 2013a; Mansfeld, Křístek et Hruban 2013b). K výpočtu hodnoty kritéria byla použita metoda standardizace rozpětím, neboli „min-max normalizace“. Přehled hodnocení jednotlivých kritérií ukazuje *Tabulka 4.1*, bližší popis kritérií viz níže v kapitole 5. Vyhodnocení kritérií.

Tabulka 4.1: Přehled pilířů a kritérií a jejich bodového hodnocení

Pilíř	Kritérium	Bodové hodnocení PLO
1. Produkční	1.1. Reprodukční funkce lesa	5,7
	1.2. Trvalá produkce lesů	3,5
	1.3. Nedřevní produkce lesů	1,8
	1.4. Bezpečnost produkce lesů	4,6
2. Ekologický	2.1. Reakce lesů na klimatické změny	6,8
	2.2. Půdochranné funkce lesů	3,7
	2.3. Hydrické a vodohospodářské funkce lesů	2,8
	2.4. Ekologická stabilita a biodiverzita lesů	4,8
3. Sociální	3.1. Management ochrany přírody v lesích	2,5
	3.2. Výzkumně-vzdělávací a kulturní funkce v lesích	1,6
	3.3. Institucionální funkce lesů	1,0
	3.4. Rekreační a zdravotně-hygienické funkce lesů	2,0

Zdroj: ÚHÚL

5 VYHODNOCENÍ KRITÉRIÍ

K hodnocení kritérií v jednotlivých pilířích jsou využity indikátory OPRL. Každé kritérium je hodnoceno podle pevně definovaného výběru indikátorů. Indikátory OPRL vyjadřují stav sledované problematiky a umožňují vzájemné porovnání mezi sledovanými oblastmi. Významné indikátory jsou komentovány v textu.

5.1 Pilíř produkční

5.1.1 Reprodukční funkce lesa

Současný stav: 5,7

Reprodukční potenciál vyjadřuje schopnost lesních ekosystémů poskytovat dostatečné množství autochtonního, případně jinak hospodářsky vhodného reprodukčního materiálu. Kritérium hodnotí ochranu genofondu lesních dřevin a zajištění zdrojů reprodukčního materiálu (ZRM). V rámci kritéria jsou hodnoceny čtyři indikátory: 1. Plocha dílčích populací lesních dřevin, 2. Plocha lesů v genových základnách, 3. Podíl plochy uznaných zdrojů reprodukčního materiálu lesních dřevin (UZRM), 4. Podíl přirozené obnovy.

- Dílčí populace lesních dřevin (DPD) zaujímají v PLO 36 cca 11,9 % plochy lesa. Celorepublikový průměr (průměr za všechny PLO) činí 11,6 % plochy lesa. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Podíl dílčích populací v oblasti je mírně nadprůměrný.
- Genové základny (GZ) jsou v PLO 36 vyhlášeny na cca 8,4 % plochy lesa. V rámci ČR je to 2,5 % plochy lesa. (Zdroj dat: ERMA2). Podíl genových základen v oblasti je nadprůměrný.
- Podíl plochy UZRM (typ ZRM) dosahuje v PLO 36 cca 11,3 % plochy lesa, zatímco v rámci ČR se jedná o 3,9 % plochy lesa. (Zdroj dat: ERMA2). Podíl UZRM v oblasti je významně nadprůměrný.
- Podíl přirozené obnovy dosahuje v PLO 36 cca 29,1 % plochy lesa, v ČR je to 24,6 % plochy lesa. Podíl přirozené obnovy je tedy mírně nadprůměrný a ukazuje na poměrně příznivé přírodní podmínky v oblasti i vhodné způsoby hospodaření. (Zdroj dat: NIL2)

Reprodukční funkce jsou v lesích PLO 36 nadprůměrné.

5.1.2 Trvalá produkce lesů

Současný stav: 3,5

Produkční potenciál vyjadřuje přirozenou produkční schopnost současných lesů danou stanovištěm, růstovými vlastnostmi a výměrou hospodářsky využitelných porostů. V rámci kritéria jsou hodnoceny 4 indikátory: 1. Potenciální hrubý zisk lesní výroby, 2. Průměrný roční přírůstek, 3. Plánovaná těžba, 4. Optimalizace lesní dopravní sítě.

- Potenciální hrubý zisk lesní výroby je hodnocen pomocí 7stupňového indikátoru a v PLO 36 nabývá hodnoty cca 3,4. Republikový průměr činí 3,6. Potenciální hrubý zisk lesní výroby je tedy v PLO 36 mírně podprůměrný. (Zdroj dat: projekt ČZU Praha)
- Produkční možnosti lesních stanovišť lze posuzovat hodnotou průměrného ročního přírůstu, která činí cca $9,9 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$. Republikový průměr činí $10,4 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ (Zdroj dat: NIL1, NIL2). Průměrný roční přírůstek oblasti je mírně podprůměrný.
- Plánovaná těžba je cca $7,8 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$. Republikový průměr je $8,1 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$. Těžební možnosti v PLO 36 jsou rovněž mírně podprůměrné, což je dáno produkčními možnostmi i věkovou strukturou současných porostů. (Zdroj dat: SIL 2017)
- Indikátor lesní dopravní sítě je hodnocen rozdílem mezi modelovou a skutečnou hustotou lesní dopravní sítě. V PLO 36 činí tento rozdíl cca $+8,4 \text{ bm} \cdot \text{ha}^{-1}$. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). To znamená, že

současná hustota lesní dopravní sítě v PLO 36 je výrazně nižší než pro oblast vypočtená modelová hustota. Také ve většině ostatních PLO v ČR skutečná současná hustota nedosahuje modelového stavu.

Podíl hospodářských lesů v PLO 36 je cca 85,3 %. Lesnatost v oblasti (31,8 %) je nižší v porovnání s lesnatostí celé České republiky (35,0 %). V lesních porostech oblasti výrazně převládají listnaté dřeviny (cca 73 %). Nadprůměrné až výrazně nadprůměrné je zastoupení 8–13 věkové stupně. Zastoupení mladších věkových stupňů je naopak podprůměrné.

5.1.3 Nedřevní produkce lesů

Současný stav: 1,8

Nedřevní produkční potenciál vyjadřuje schopnost lesních ekosystémů produkovat další druhy produktů, zboží a služeb, které nejsou přímou součástí produkce dřevní hmoty. Kritérium nedřevní produkce charakterizuje produkční, respektive ekonomické užitky z lesů realizované často i mimo trh a vyjadřované buď v peněžní hodnotě na základě ocenění podle expertních metodik, nebo v nepeněžních jednotkách. V rámci kritéria jsou hodnoceny 3 indikátory: 1. Užitky plynoucí z výkonu práva myslivosti, 2. Využití lesů pro intenzivní chov zvěře, 3. Hodnota produkce lesních plodů.

- Užitky plynoucí z výkonu práva myslivosti vyjádřené cenou ulovené zvěřiny dosahují v PLO 36 cca 93,4 tis. Kč · ha⁻¹ · rok⁻¹ (průměr za posledních 10 let). Průměr ČR je cca 116 tis. Kč · ha⁻¹ · rok⁻¹ (Zdroj dat: výkazy MZe MYSL 01). Užitky plynoucí z výkonu práva myslivosti vyjádřené cenou ulovené zvěřiny jsou v PLO 36 podprůměrné.
- Podíl lesů v uznaných oborách a samostatných bažantnicích v PLO 36 dosahuje pouze hodnoty cca 0,1 % (obory: Borky, Mlýn; bažantnice nejsou na území PLO 36 vyhlášeny), zatímco v rámci ČR je to 2,5 %. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Podíl lesů v uznaných oborách a samostatných bažantnicích je tedy výrazně podprůměrný.
- Produkce lesních plodů (borůvky, brusinky, maliny, květ a plod bezu černého, jedlé houby) byla pro PLO 36 modelově oceněna na cca 966 Kč · ha⁻¹ · rok⁻¹. Průměr ČR je 1 271 Kč · ha⁻¹ · rok⁻¹ (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Produkce lesních plodů je v oblasti podprůměrná.

Nedřevní produkce lesů v PLO 36 je podprůměrná.

5.1.4 Bezpečnost produkce lesů

Současný stav: 4,6

Bezpečnost produkce představuje pravděpodobnost optimálního využití produkčních funkcí lesů nepřímou úměrnou podílu nahodilých těžeb. Odvíjí se od výše škod působených na lesích škodlivými činiteli, zdravotního stavu a stability porostů. V rámci kritéria je hodnoceno 7 indikátorů: 1. Podíl živelních těžeb, 2. Ohrožení porostů sněhem, 3. Ohrožení podkorním hmyzem, 4. Ohrožení hnilobou, 5. Zonace ohrožení lesů, 6. Poškození lesa ohryzem a loupáním, 7. Poškození lesa okusem.

- Podíl ploch větrných polomů (VEPO) na ploše lesa činí v PLO 36 cca 0,5 %, za celou ČR je to 2,8 %. (zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Podíl ploch větrných polomů (VEPO) je v PLO 36 výrazně podprůměrný.
- Ohrožení porostů sněhem podle pravděpodobnosti překročení kritických hodnot sněhové zátěže v PLO 36 činí 2,4; je tedy nižší než celorepublikový průměr (3,3). Nevýrazné ohrožení porostů sněhem je dáno zejména příznivými klimatickými poměry v oblasti (Zdroj dat: ČHMÚ).
- Potenciální průměrný roční počet generací lýkožrouta smrkového je v PLO 36 cca 3,5 generace, což je výrazně nad republikovým průměrem (2,9 generace). Vysoké ohrožení lýkožroutem smrkovým je dáno příznivými klimatickými (zejména teplotními) poměry v oblasti (Zdroj dat: CLIMIPS – výsledky projektu NAZV č. QH91097/2008).

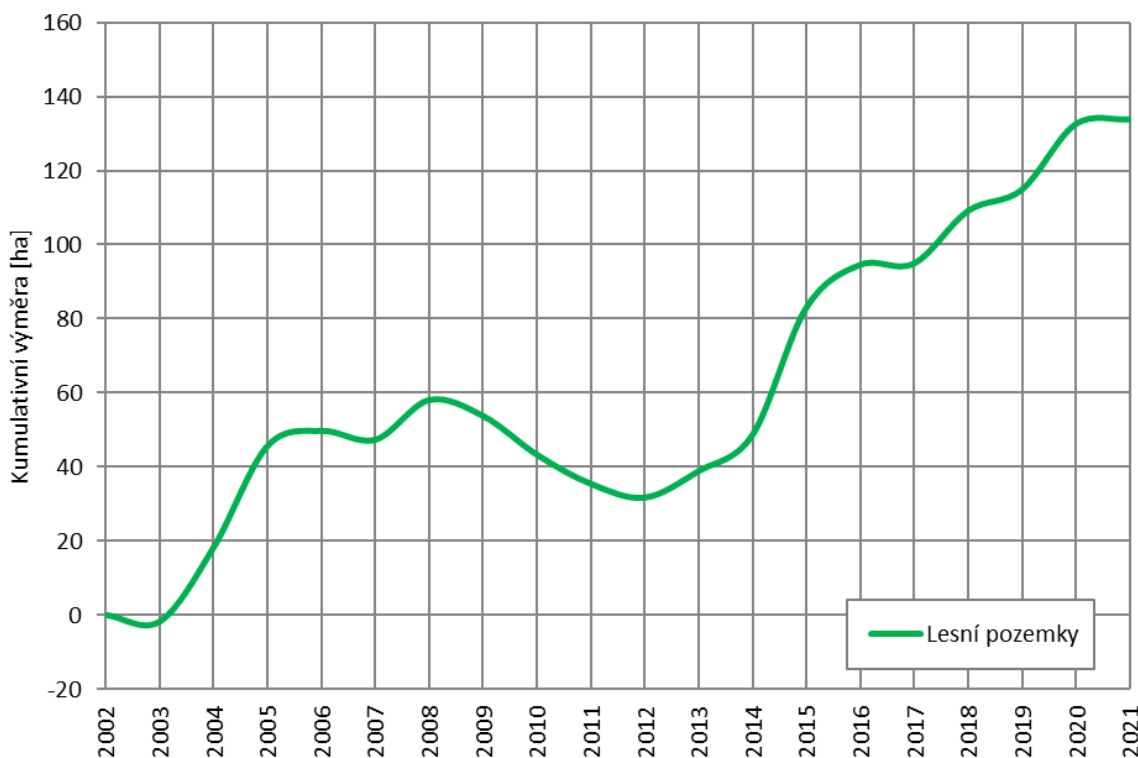
- Potenciální ohrožení hnilobami nabývá hodnoty cca 0,6, což je nad celorepublikovým průměrem (cca 0,4). Podkladem k výpočtu byla data získaná v terénu šetřením hnilob na pařezech po mýtní těžbě. Takto lze podchytit především primární hniloby. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Dle NIL1 činí podíl stromů bez poškození hnilobou v PLO 36 cca 62 %, celostátní průměr činí cca 81 %. Podíl poškozených kmenů starým, novým a opakovaným loupáním dle NIL2 v PLO 36 činí cca 26 % (dominantní je staré poškození), celostátní průměr je cca 11 %. Podíl kmenů s hnilobou i kmenů poškozených loupáním je v oblasti výrazně nadprůměrný.
- Ukazatel zón ohrožení lesa uZOL nabývá v PLO 36 hodnoty cca 0,9. Celorepublikový průměr je 2,3. (Zdroj dat: ÚHÚL–ZOL – výsledky úkolu MZe č. 36424/2007-16210). Ukazatel zón ohrožení lesa uZOL je v oblasti podprůměrný.
- Ohrožení porostů ohryzem a loupáním zvěří je v PLO 36 vysoké, cca 36,5 % stromů je poškozeno. V rámci ČR se jedná o 12,1 %. (Zdroj dat: NIL2)
- Škody okusem terminálu jsou v PLO 36 také vysoké. Zaznamenány byly u 36,9 % jedinců obnovy. Průměr ČR činí 30,5 % (Zdroj dat: NIL2). Poškození porostů okusem terminálu je v oblasti nadprůměrné.

Bezpečnost produkce lesů v PLO 36 je v celkovém zhodnocení průměrná.

5.1.5 Trendy vývoje

Plocha lesa

V PLO 36 probíhá od roku 2002 (s mírnými výkyvy) pozvolný nárůst plochy lesa (*graf 5.1*). Za sledované období (2002–2021) se plocha lesa navýšila celkem o 134 ha (+0,3 %). Trend je spojen do značné míry s upřesňováním hranic lesních pozemků v souvislosti s digitalizací katastru nemovitostí a částečně i se zalesňováním zemědělských pozemků s vazbou na zemědělské dotace. Ve sledovaném období lze ovšem v PLO 36 vysledovat mnohem výraznější přeměny pozemků z orné půdy zejména na ostatní pozemky (*graf 3.1*). Nárůst výměry lesních pozemků ve sledovaném období proběhl v různé míře také v ostatních PLO. Průměr ze všech PLO České republiky činí 1,2 %.

Graf 5.1: Kumulativní nárůst/úbytek výměry lesních pozemků od roku 2002 (Zdroj: ČÚZK – katastr nemovitostí)

Ochrana genofondu

Za sledované období došlo ke snížení plochy vyhlášených genových základů (GZ) o cca 3,6 p. b (-1 283 ha). Rušení či vyhlásování GZ závisí na rozhodnutí vlastníka lesa. Tomuto nepříznivému trendu se snaží státní správa lesů zabránit Národním programem ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin, který finančně podporuje hospodaření ve vyhlášených GZ. Ve srovnání s průměrem za ČR, kde se GZ nacházejí na 2,5 % plochy lesa, je stav v PLO 36 výrazně nadprůměrný, neboť se zde GZ nacházejí na 8,4 % plochy lesa. V oblasti se nachází GZ 152-1 Buchlov-Cimburk (dub zimní).

V případě uznaných zdrojů reprodukčního materiálu (UZRM) došlo ve sledovaném období také ke snížení plochy. Poměrně výrazný byl pokles u kategorie reprodukčního materiálu (RM) identifikovaný (o 9,8 p. b.), u kategorie RM selektovaný byl pokles méně výrazný (o 0,7 p. b.). Průběžně dochází ke změnám těchto údajů zejména v souvislosti se schvalováním nových lesních hospodářských plánů, popř. lesních hospodářských osnov. Podíl plochy UZRM (identifikovaný a selektovaný) představuje v oblasti 11,3 % plochy lesa; průměrná hodnota za ČR je 3,9 % plochy lesa.

Podíl dílčích populací lesních dřevin představuje v oblasti 11,9 % plochy lesa; průměrná hodnota za ČR je 11,6 % plochy lesa. V oblasti se nachází 3 dílčí populace lesních dřevin: Ždánický BK, Malenovická BO a Chříbský BK, DBZ a HB.

Přes avizované snížení plochy lesů s reprodukční funkcí v PLO 36 je jejich současné zastoupení výrazně nadprůměrné.

Tabulka 5.1: Vývoj plochy lesů s reprodukční funkcí

Reprodukční funkce	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [% p. b.]			
	2004 (2007*)	2021	Přírůstek	Úbytek	2004 (2007*)	2021	Přírůstek	Úbytek
Plocha dílčích populací lesních dřevin	–	4 710	–	–	–	11,9	–	–
Plocha genových základů	4 607	3 325	–	-1 283	12,0	8,4	–	-3,6
Plocha UZRM kategorie identifikovaný, porost fenotypové třídy A, B, C	6 252	2 553	–	-3 698	16,3	6,4	–	-9,8
Plocha UZRM kategorie selektovaný, porost fenotypové třídy A, B	2 121	1 913	–	-208	5,5	4,8	–	-0,7

Zdroj: ÚHÚL – OPRL, ERMA2

*Poznámka: *V případě UZRM jsou údaje stejné struktury k dispozici od roku 2007.*

Zásoba dříví

Zásoba hroubí v PLO 36 za sledované období významně stoupla (ročně průměrně o cca 0,6 %, tj. celkem o cca 1 054 tis. m³). Nejvýznamnější podíl na zásobě má buk (cca 28 %) s dubem (cca 23 %), významně jsou zastoupeny smrk (cca 17 %) a modřín (cca 11 %). Nárůst zásob je nejvýraznější u buku (o cca 463 tis. m³, tj. o cca 0,9 % ročně) a dubu (o cca 414 tis. m³, tj. o cca 1 % ročně). Nejvýznamnější úbytek je na straně smrku (o cca 183 tis. m³, tj. o cca 0,5 % ročně), který souvisí s nástupem kůrovcové kalamity v oblasti po roce 2014. Výrazný úbytek nastal rovněž u břízy (o cca 178 tis. m³, tj. o cca 2,5 % ročně). Celkové zastoupení jehličnanů na zásobě činí k roku 2020 cca 33,4 %, u listnáčů je to 66,6 %. Celková změna ve sledovaném období činí 2,6 p. b. ve prospěch listnáčů. Změny zásob hroubí podle skupin dřevin podává *Tabulka 5.2*.

Vývoj hektarových zásob v PLO 36 za sledované období 2000–2020 je uveden v *grafu 5.2*. Hektarové zásoby jehličnatých dřevin v PLO 36 jeví pozvolně vzestupnou tendenci, která se patrně blíží ke svému kulminačnímu bodu. Celkově se výrazně drží nad úrovní celorepublikového průměru. Hektarové zásoby listnatých dřevin měly patrně svůj kulminační bod uprostřed sledovaného období a od roku 2010 stagnují, nebo se velmi mírně snižují. Tato stagnace je způsobena navyšujícím se podílem listnatých dřevin v nejmladších věkových stupních. V porovnání s průměrem ČR jsou rovněž významně nadprůměrné.

Hlavní příčinou současného růstu zásob v PLO 36 je rozložení věkových stupňů v oblasti, zejména předržování porostů do vyššího věku. Nadnormálně jsou zastoupeny 8.–13. věkový stupeň. Naopak výrazně podprůměrné jsou zásoby ve 2.–7. věkovém stupni s výrazným propadem v 7. věkovém stupni. Střední plošný věk se v oblasti zvýšil z 64,7 v roce 2000 na 68,9 let v roce 2020 (u listnatých ze 67,6 na 71 let a u jehličnatých ze 58,2 na 63,1 let).

Růst zásob dřevin má i další příčiny. Ovlivňují ho měnící se klimatičtí činitelé, jako je nárůst koncentrace CO₂, růst průměrné teploty a stoupající množství dusíku v ovzduší nebo i ponechávání podílu zbytků po těžbě/kalamitách, čímž se zlepšuje bilance živin v lesních porostech.

Tabulka 5.2: Změny zásob hroubí podle skupin dřevin¹

Skupina dřevin	Zásoba [m ³ b.k.]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2000	2020	Přírůstek	Úbytek	2000	2020	Přírůstek	Úbytek
Smrk	1 980 949	1 797 492	–	-183 457	20,9	17,0	–	-3,9
Jedle	7 946	17 632	+9 686	–	0,1	0,2	+0,1	–
Borovice	461 826	512 188	+50 362	–	4,9	4,9	+0,0	–
Modřín	948 421	1 171 834	+223 413	–	10,0	11,1	+1,1	–
Ostatní jehl.	17 406	28 366	+10 960	–	0,2	0,3	+0,1	–
Σ jehličnaté	3 416 548	3 527 512	+110 964	–	36,0	33,4	–	-2,6
Dub	2 014 360	2 428 650	+414 290	–	21,2	23,0	+1,8	–
Buk	2 466 334	2 929 374	+463 040	–	26,0	27,8	+1,8	–
Habr	675 819	790 249	+114 430	–	7,1	7,5	+0,4	–
Jasan	71 739	116 894	+45 155	–	0,8	1,1	+0,3	–
Javor	41 970	75 056	+33 086	–	0,4	0,7	+0,3	–
Jilm	685	1 666	+981	–	0,0	0,0	+0,0	–
Bříza	351 350	172 590	–	-178 760	3,7	1,6	–	-2,1
Lípa	334 892	374 317	+39 425	–	3,5	3,5	+0,0	–
Olše	38 880	41 977	+3 097	–	0,4	0,4	+0,0	–
Ostatní list.	83 934	93 128	+9 194	–	0,9	0,9	+0,0	–
Σ listnaté	6 079 963	7 023 901	+943 938	–	64,0	66,6	+2,6	–
Celkem	9 496 511	10 551 413	+1 054 902	–	100,0	100,0	–	–

Zdroj: LHP/O

Graf 5.2: Vývoj hektarových zásob (Zdroj: LHP/O)

Přírůst

Hodnoty celkového běžného přírůstu (CBP) i celkového průměrného přírůstu (CPP) v PLO 36, jakožto ukazatelů produkčních možností, během sledovaného období (2001–2020) u jehličnatých i listnatých dřevin zpočátku narůstají, od poloviny sledovaného období (u jehličnatých dřevin spíše později) stagnují. Vyjádření hodnot CBP na 1 hektar uvádí *graf 5.3*, vyjádření hodnot CPP na 1 hektar uvádí *graf 5.4*.

Největší přírůstky na CBP vykazuje buk a smrk, naopak k největšímu úbytku na CBP došlo u břízy a borovice (viz *tab. 5.3*). Nejvyšší CBP na hektar k roku 2020 vykazují ostatní jehličnaté ($18,2 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$) a smrk ($12,9 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$), jehličnaté dřeviny jsou obecně na tom celkově velmi dobře ($11,8 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$). U listnatých dřevin je situace odlišná, CBP na hektar činí $8,3 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$. Relativně nízký CBP na hektar vykazují hojně zastoupený dub ($11,8 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$) a habr ($11,8 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$). Nejvyšší hektarový přírůstek CBP za sledované období vykazují ostatní jehličnaté (DG) a smrk, naopak k nejvyššímu úbytku došlo u jedle a ostatních listnatých.

Výše CBP na 1 hektar jehličnatých dřevin v PLO 36 se zvýšila ze $9,6$ na $11,8 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$ (za 20 let). Celorepublikový průměr činí $9,7 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$. Ve sledovaném období se CBP listnatých dřevin nezměnil ($8,3 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$). Průměr ČR je $7,1 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$. Celkový CBP v PLO 36 k roku 2020 činí $9,2 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$ a ve srovnání s úrovní ČR ($9 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$) je mírně nadprůměrný.

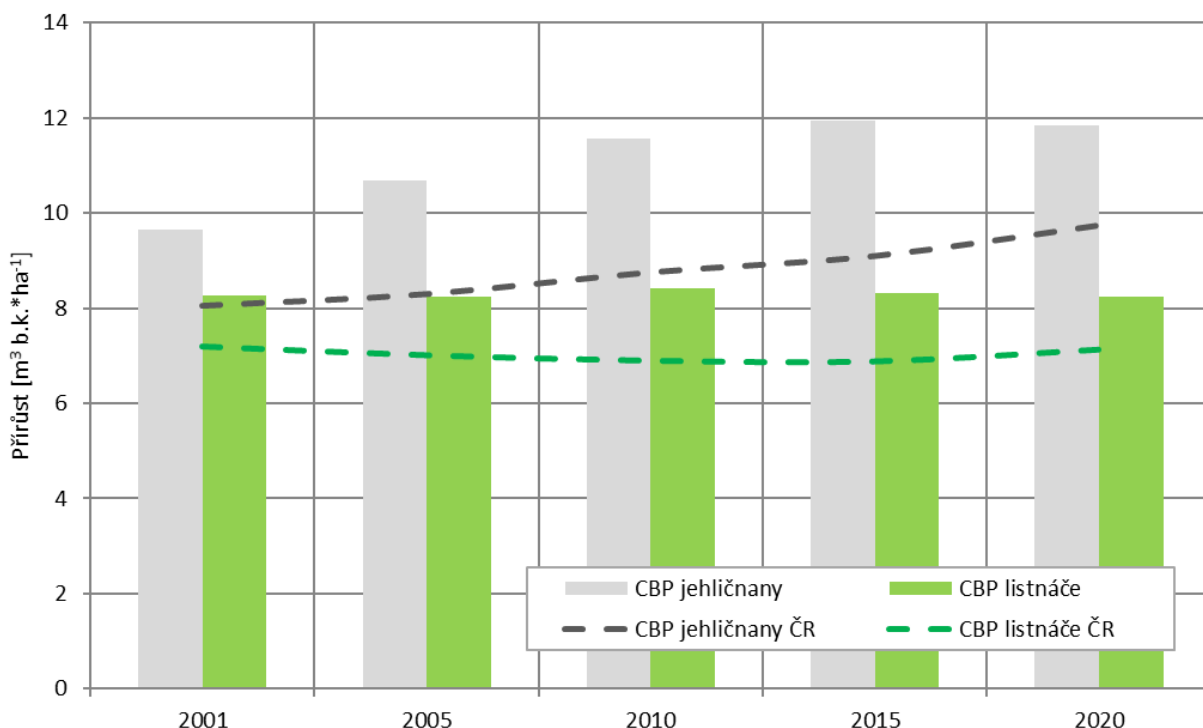
Hodnoty CPP jsou v PLO 36 u jehličnatých i listnatých dřevin ve srovnání s úrovní ČR mírně nadprůměrné, konkrétně CPP jehličnatých dřevin v PLO 36 k roku 2020 činí $8,7 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$ (průměr ČR je také $7,5 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$) a CPP listnatých dřevin v PLO 36 činí $6,3 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$ (průměr ČR je $5,9 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$). Celkový CPP v PLO 36 k roku 2020 činí $7,0 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$ (průměr ČR $7,1 \text{ m}^3 \text{ b. k.} \cdot \text{ha}^{-1}$). Ten už je ve srovnání s úrovní ČR průměrný až mírně podprůměrný (je ovlivněn vysokým zastoupením listnatých dřevin).

Celkově lze hodnotit růstové poměry oblasti jako dobré až velmi dobré (zejména díky vysoké úživnosti stanovišť). Limitou (zejména pro pěstování smrku) se mohou stát faktory související s klimatickými změnami (nárůst teplot, zvýšení výparu, nerovnoměrná distribuce srážek, přísušky).

Tabulka 5.3: Celkový běžný přírůst podle skupin dřevin¹

Skupina dřevin	Celkový běžný přírůst [m ³ b.k.]				Celkový běžný přírůst [m ³ b.k. · ha ⁻¹]			
	2001	2020	Přírůstek	Úbytek	2001	2020	Přírůstek	Úbytek
Smrk	65 003	70 082	+5 079	–	9,7	12,9	+3,2	–
Jedle	625	895	+270	–	13,4	10,8	–	-2,6
Borovice	18 539	17 085	–	-1 454	8,6	9,5	+0,9	–
Modřín	27 134	28 474	+1 340	–	10,3	11,0	+0,7	–
Ostatní jehl.	695	1 380	+685	–	9,3	18,2	+8,9	–
Σ jehličnaté	111 996	117 917	+5 921	–	9,6	11,8	+2,2	–
Dub	65 736	68 982	+3 246	–	7,3	7,4	+0,1	–
Buk	76 327	93 654	+17 327	–	9,4	9,2	–	-0,2
Habr	30 304	30 530	+226	–	7,5	7,1	–	-0,4
Jasan	3 507	5 795	+2 288	–	8,5	9,7	+1,2	–
Javor	2 388	5 485	+3 097	–	9,3	9,9	+0,6	–
Jilm	58	138	+80	–	10,8	11,3	+0,5	–
Bříza	14 656	7 552	–	-7 104	8,4	9,2	+0,8	–
Lípa	14 656	14 494	–	-162	9,4	9,5	+0,1	–
Olše	2 140	2 083	–	-57	8,7	7,9	–	-0,8
Ostatní list.	4 372	3 938	–	-434	8,1	7,0	–	-1,1
Σ listnaté	214 144	232 652	+18 508	–	8,3	8,3	+0,0	–
Celkem	326 140	350 569	+24 429	–	8,7	9,2	+0,5	–

Zdroj: LHP/O

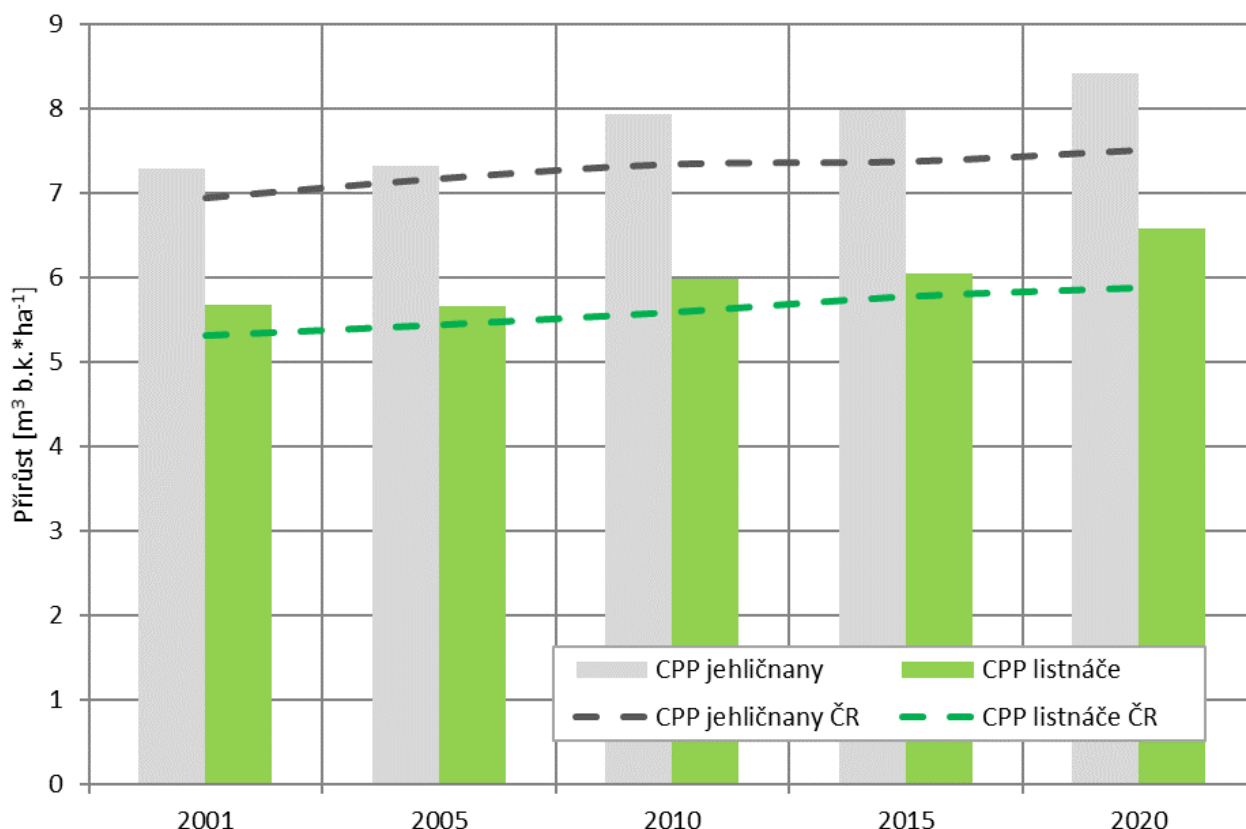

Graf 5.3: Vývoj celkového běžného přírůstu na hektar lesa (Zdroj: LHP/O)

Tabulka 5.4: Celkový průměrný přírůst podle skupin dřevinⁱ

Skupina dřevin	Celkový průměrný přírůst [m ³ b.k.]				Celkový průměrný přírůst [m ³ b.k. · ha ⁻¹]			
	2001	2020	Přírůstek	Úbytek	2001	2020	Přírůstek	Úbytek
Smrk	57 957	52 504	-	-5 453	8,6	9,7	+1,1	-
Jedle	414	785	+371	-	8,9	9,5	+0,6	-
Borovice	14 128	12 063	-	-2 065	6,5	6,7	+0,2	-
Modřín	20 616	20 707	+91	-	7,9	8,0	+0,1	-
Ostatní jehl.	841	924	+83	-	11,3	12,2	+0,9	-
Σ jehličnaté	93 956	86 984	-	-6 972	8,1	8,7	+0,6	-
Dub	45 961	48 796	+2 835	-	5,1	5,2	+0,1	-
Buk	58 173	83 037	+24 864	-	7,2	8,1	+0,9	-
Habr	17 801	18 737	+936	-	4,4	4,4	+0,0	-
Jasan	2 901	4 569	+1 668	-	7,0	7,6	+0,6	-
Javor	1 902	4 905	+3 003	-	7,4	8,9	+1,5	-
Jilm	33	76	+43	-	6,2	6,3	+0,1	-
Bříza	9 195	4 647	-	-4 548	5,2	5,7	+0,5	-
Lípa	9 560	9 708	+148	-	6,1	6,4	+0,3	-
Olše	1 496	1 617	+121	-	6,1	6,1	+0,0	-
Ostatní list.	2 339	2 263	-	-76	4,3	4,0	-	-0,3
Σ listnaté	149 361	178 355	+28 994	-	5,8	6,3	+0,5	-
Celkem	243 317	265 339	+22 022	-	6,5	7,0	+0,5	-

Zdroj: LHP/O

Graf 5.4: Vývoj celkového průměrného přírůstu na hektar lesa (Zdroj: LHP/O)

Intenzivní chov zvěře

Uznané obory se v PLO 36 nacházely v roce 2004 na 41 ha lesa (tj. 0,1 % plochy lesa). Do roku 2020 se jejich výměra navýšila na 43 ha lesa (nárůst plochy lesa). V PLO 36 se nachází 2 obory: obora Borky (Nesovice; rok založení 2000) a obora Mlýn (Zdounky; rok založení 2001). Bažantnice se na území PLO 36 nevyskytují.

Tabulka 5.5: Vývoj plochy lesů v uznaných oborách a bažantnicích

Uznané obory a bažantnice	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [%, p. b.]			
	2004	2021	Přírůstek	Úbytek	2004	2021	Přírůstek	Úbytek
Lesy v uznaných oborách	41	43	+2	–	0,1	0,1	+0,0	–
Lesy v uznaných bažantnicích	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–

Zdroj: ÚHÚL – OPRL

Bezpečnost produkce

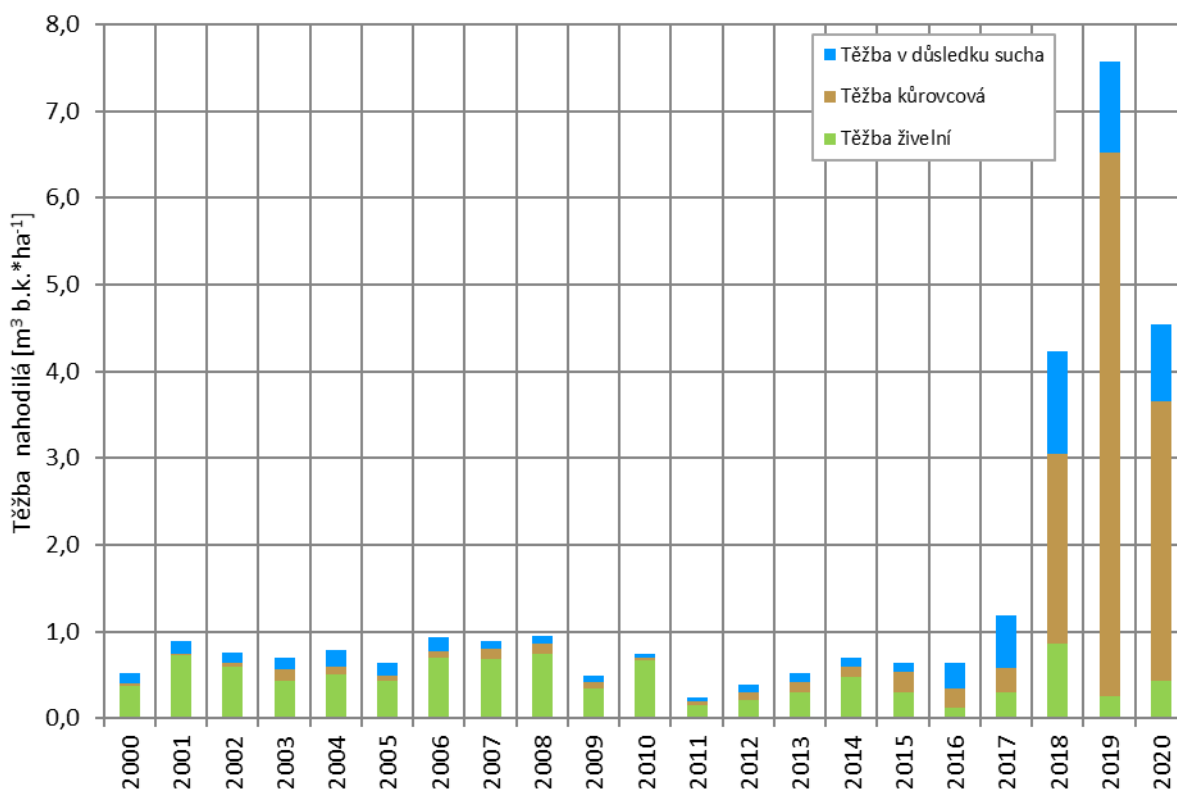
V důsledku dřevinné skladby PLO 36, kde převažují listnaté dřeviny, nejsou škody živelní ani škody způsobené biotickými činiteli v horizontu uplynulých 20 let tak závažné, jako v ostatních PLO. Významnější podíl nahodilé těžby je evidován především v posledních letech. Největší vliv mají kůrovcové těžby z let 2018 – 2020, které se podílejí na vysoké bilanci nahodilých těžeb přímo, ale zároveň ovlivňují i těžby živelní, především způsobené větrem.

Nejvíce poškozovanou dřevinou větrem je smrk, zejména v torzech porostů po kůrovcových těžbách. Vznik velkého množství návětrných stěn na kůrovcových holinách negativně ovlivňuje stabilitu i sousedních listnatých porostů (s vysokým podílem buku), které jsou za běžných podmínek s celistvým porostním pláštěm, poměrně odolné vůči působení bořivých větrů. Živelní škody, hlavně tedy větrem, kopírují větrné extrémy, které mají podíl na škodách větrem prakticky ve všech PLO. Zdůraznit je nutné v tomto smyslu zejména období 2007–2008 (orkán Kyrill a vichřice Emma) a podzim 2017 až jaro 2018 (orkány Herwart a Friederike).

Poškození sněhem a námrazou, které je zahrnuto do živelních škod, přispělo výrazným podílem na objemu živelní nahodilé těžby v zimě roku 2006 a v podzimním a zimním období roku 2009/2010. Centrem poškození se staly zejména borové porosty zprohýbané a prolámané vrstvou těžkého sněhu.

Za masivním nárůstem kůrovcových těžeb z posledních let stojí zejména suchá, nadprůměrně teplá léta, mírné zimy a nevyrovnaný průběh srážek ve vegetačním období. Kromě nárůstu kůrovcových těžeb lze sledovat i nárůst velkého množství souší, které mají přímou souvislost s nedostatkem půdní vláhy, a to jak u jehličnatých dřevin, tak částečně i u dřevin listnatých. Vysoký podíl nahodilé těžby v důsledku sucha však bude zapříčiněn pravděpodobně kombinací více faktorů (především sucho, kůrovec, houbové onemocnění), nežli suchem samotným (viz graf 5.5).

Ve zvýšené míře je rovněž evidováno další odumírání jasanu vlivem patogenní houby *Chalara fraxinea*, které směřuje k vymizení této dřeviny z dřevinné skladby nejen lesních porostů, ale porostů dřevin obecně.

Graf 5.5: Těžba nahodilá (Zdroj: Zpravodaje ochrany lesa VÚLHM – přepočteno)

5.2 Pilíř ekologický

5.2.1 Reakce lesů na klimatické změny

Současný stav: 6,8

Problematika adaptace lesů na extrémní projevy klimatické změny byla posuzována z pohledu výskytu současných smrkových porostů ohrožených suchem. Také byla zohledněna potenciální adaptační opatření na základě porovnání současné druhové skladby se skladbou modelovou. V rámci kritéria jsou hodnoceny 2 indikátory: 1. Celkové riziko ohrožující současné smrkové porosty, 2. Indikátor rizika klimatické změny.

- Celkové riziko ohrožující současné smrkové porosty ukazuje, jak je na tom PLO z hlediska adaptace. Klíčový pro vyhodnocení kritéria ve vztahu k problematice sucha je podíl porostů s dominantním zastoupením smrku. Celkové riziko v PLO 36 je cca 7,2 %. Průměrná hodnota za ČR je 34,8 % (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Celkové riziko ohrožující současné smrkové porosty je v oblasti významně podprůměrné.
- Hodnota indikátoru schopnosti lesů adaptace na extrémní projevy klimatu je dána rozdílem současné druhové skladby lesů oproti modelovému zastoupení dřevin. Indikátor je bodován na sedmibodové stupnici, přičemž optimální stav představuje hodnota 7. Indikátor rizika klimatické změny vychází pro PLO 36 cca 5,0. Přitom průměrná hodnota za ČR je 3,4, takže PLO 36 lze v tomto ohledu považovat za velmi nadprůměrnou (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL). Je však třeba upozornit, že průměrná hodnota za ČR není ideálním stavem. Vysoká hodnota indikátoru ukazuje na podobnost současné a přirozené druhové skladby v oblasti.

Vysoce nadprůměrná hodnota schopnosti lesů adaptovat se na extrémní projevy klimatické změny v oblasti je dána zejména vysokým podílem porostů s přirozenou druhovou skladbou. V oblasti se sice nachází určité množství nepůvodních porostů smrku, nicméně od nástupu kůrovcových škod v oblasti se jeho zastoupení poměrně rychle snižuje. K roku 2020 činí jeho zastoupení dle údajů LHP/O cca 14 %, ve skutečnosti je ale ještě menší.

5.2.2 Půdoochranné funkce lesů

Současný stav: 3,7

Půdoochranný potenciál (půdoochranná funkce lesů) vyjadřuje schopnost lesního ekosystému chránit lesní půdu před účinky negativních půdotvorných procesů, zejména před degradací a acidifikací půd a tvorbou půdní eroze. V rámci kritéria jsou hodnoceny 3 indikátory: 1. Průměrná hodnota pH (H₂O) půd ve svrchních půdních (SP) horizontech lesních půd, 2. Výskyt (plocha) plošné eroze, 3. Průměrný obsah oxidovatelného uhlíku v SP horizontech lesních půd.

- Ukazatel „Průměrná hodnota pH v SP horizontech lesních půd“ dosahuje v PLO 36 hodnoty pH (H₂O) 5,4. V rámci ČR dosahuje pH (H₂O) 4,6 (průměr za všechny PLO; zdroj dat: NIL2). Přírodní podmínky oblasti jsou poměrně příznivé s ohledem na potenciální acidifikaci a degradaci lesních půd.
- Ukazatel „Podíl plošné vodní eroze“ (NIL) dosahuje v PLO 36 hodnoty 1,9 %, zatímco v rámci ČR je to 0,6 % (průměr za všechny PLO). (Zdroj dat: NIL2). Podíl plošné eroze je tedy v oblasti významně nadprůměrný.
- Ukazatel „Průměrný obsah půdního oxidovatelného uhlíku v SP horizontech lesních půd“ (NIL) dosahuje v PLO 36 hodnoty 2,6 %. Průměr za ČR je 4,3 %. Přírodní podmínky i dřevinné složení porostů v oblasti jsou velmi příznivé pro celkovou humifikaci, proto nedochází k akumulaci půdního organického uhlíku ve svrchních půdních horizontech lesních půd. (Zdroj dat: NIL2)

Půdoochranné funkce lesů v PLO 36 jsou mírně nadprůměrné.

5.2.3 Hydrické a vodohospodářské funkce lesů

Současný stav: 2,8

Hydrický (vodoochranný) potenciál vyjadřuje schopnost lesního ekosystému pozitivně ovlivňovat odtokový režim vody za účelem ochrany vnitřního i vnějšího prostředí lesa. Kritérium hodnotí vliv lesů na podporu retence a infiltrace vody v lesních půdách, ochranu a obnovu přirozeného vodního režimu v lesích a ochranu vodních zdrojů. V rámci kritéria jsou hodnoceny 4 indikátory: 1. Průměrná hodnota poměru C/N ve svrchních půdních (SP) horizontech lesních půd, 2. Podíl lesů s odvodňovacími a melioračními zařízeními, 3. Podíl lesů v ochranných pásmech vodních zdrojů (OPVZ) – mimo 3. stupeň, 4. Podíl lesů v chráněných oblastech přirozené akumulace vod (CHOPAV).

- Ukazatel „Průměrná hodnota poměru C/N ve SP horizontech lesních půd“ (NIL) dosahuje v PLO 36 hodnoty cca 15,7, zatímco v rámci ČR 18,6 (průměr za všechny PLO). Přírodní podmínky oblasti a dřevinné složení porostů jsou velmi vhodné pro tvorbu kvalitních humusových forem s příznivým poměrem C/N. Oblast má dobré podmínky pro retenci a infiltraci srážek. (Zdroj dat: NIL2)
- Lesy s funkčními melioračními zařízeními se PLO 36 téměř nevyskytují (cca 7 ha), zatímco v rámci ČR se jedná o 7,8 % plochy lesa (průměr za všechny PLO). Celková plocha všech hydromelioračních okrsků zaujímá dohromady cca 116 ha lesa – tzn. na 6 % plochy hydromelioračních okrsků se nachází funkční meliorační síť. Převládá hydromeliorační okrsek typu „L“ (okrsky lužního typu) se zastoupením 50 % ze všech hydromelioračních okrsků v PLO 36. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)
- Podíl lesů s výskytem OPVZ v PLO 36 dosahuje cca 13,8 % rozlohy lesa, zatímco v rámci ČR je to 10,5 % (průměr za všechny PLO v ČR). Podíl lesů s výskytem OPVZ v PLO 36 je tedy nadprůměrný. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)
- Lesy s výskytem CHOPAV se v PLO 36 nevyskytují, zatímco v rámci ČR se nachází na 33,2 % lesa (průměr za všechny PLO v ČR). (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)

Hydrické a vodohospodářské funkce lesů v PLO 36 jsou mírně podprůměrné.

5.2.4 Ekologická stabilita a biodiverzita lesů

Současný stav: 4,8

Ekologicko-stabilizační potenciál vyjadřuje schopnosti lesních ekosystémů plnit širší ochranné krajinnotvorné funkce, zajišťovat ekologickou stabilitu lesních ekosystémů, trvalou odolnost lesních stanovišť vůči degradaci svého prostředí a poskytovat nezbytnou biologickou biodiverzitu. Ekologická stabilita představuje schopnost lesního ekosystému odolávat narušení a setrvávat na své vývojové trajektorii nebo se na původní vývojovou trajektorii po narušení vracet. Je přímo úměrná stupni přirozenosti lesních ekosystémů a jejich biodiverzitě. V rámci kritéria jsou hodnoceny 4 indikátory: 1. Zastoupení lesů s diferencovanou prostorovou strukturou, 2. Podíl smíšených lesů, 3. Podíl přírodních biotopů v lesích, 4. Objem mrtvého dříví.

- Ukazatel „Zastoupení lesů s diferencovanou prostorovou strukturou“ dosahuje v PLO 36 hodnoty 15,3 %, zatímco průměr ČR je 18,2 % (průměr za všechny PLO). Zastoupení lesů s diferencovanou prostorovou strukturou je v oblasti mírně podprůměrné. (Zdroj dat: NIL2)
- Ukazatel „Podíl smíšených lesů“ dosahuje v PLO 36 hodnoty 83,3 %. Celorepublikový průměr činí 54,6 %. Druhová diverzita lesů v PLO 36 je poměrně vysoká. (Zdroj dat: LHP/O)
- Ukazatel „Podíl přírodních biotopů v lesích“ dosahuje v PLO 36 hodnoty 64,1 %, zatímco v rámci ČR je to 21,8 % (průměr za všechny PLO v ČR). Podíl přírodních biotopů v lesích je v oblasti výrazně nadprůměrný (2. nejvyšší hodnota ze všech PLO). (Zdroj dat: AOPK)
- Ukazatel „Objem mrtvého dříví“ dosahuje v PLO 36 hodnoty $7,4 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$, zatímco v rámci ČR je to $8,7 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$ (průměr za všechny PLO). V oblasti se nachází podprůměrné množství mrtvého dříví (sběr dříví obyvatelstvem). (Zdroj dat: NIL2)

Ekologická stabilita a biodiverzita lesů v PLO 36 je nadprůměrná.

5.2.5 Trendy vývoje

Vývoj dřevinné skladby

Nejvíce je v lesích PLO 36 k roku 2020 zastoupen buk (26,7 %), dub (24,6 %), smrk (14,2 %), habr (11,2 %) a modřín (6,8 %). Jehličnaté dřeviny zaujímají celkově 26,1 %, listnaté dřeviny zaujímají 73,9 %.

Vývoj dřevinné skladby se vyznačuje postupným snižováním podílu smrku zejména vlivem kůrovců (za sledované období 2000–2020 o 3,7 p. b.). Částečně se snížilo i zastoupení borovice (o 1,1 p. b.). Paradoxně došlo i k mírnému snížení podílu modřínu, který v oblasti vykazuje velmi dobré hospodářské vlastnosti. Celkově podíl jehličnatých dřevin na dřevinné skladbě poklesl z 30,9 % v roce 2000 na 26,1 % v roce 2020. U všech listnatých dřevin s výjimkou břízy a lípy byl zaznamenán mírný nárůst, celkově se jejich podíl zvýšil za sledované období o 4,8 p. b. Nejvyšší nárůst je sledován u buku (o 5,2 p. b.). Nejvyšší úbytek nastal na straně břízy (o 2,5 p. b.). Přehled o změnách dřevinné skladby ve sledovaném období podává *tabulka 5.6*.

Nárůst podílu listnatých dřevin je trendem v celé České republice a je způsoben povinným zaváděním melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) v obnově u všech vlastníků nad 3 ha. Zvyšující se zastoupení listnáčů v dřevinné skladbě v PLO 36 je dáno také zvýšeným využíváním přirozené obnovy listnatých dřevin (zejména u buku a dubu) a ponecháváním starých listnatých porostů do vysokého věku, případně do doby přirozeného rozpadu (mj. z důvodu přítomnosti ZCHÚ).

Snižování podílu smrku je způsobeno zejména nástupem kůrovcových škod po roce 2014. Až na výjimky zatím nedošlo ke vzniku velkoplošných holin, nicméně v oblasti se nachází velké množství menších ohnisek. Relativní výhodou je, že smrkové porosty jsou v oblasti poměrně rozptýlené a nedochází ke vzniku silné kůrovcové gradace.

Tabulka 5.6: Změny dřevinné skladby podle skupin dřevin¹

Skupina dřevin	Plocha porostní bez holiny [ha]				Zastoupení [% p. b.]			
	2000	2020	Přírůstek	Úbytek	2000	2020	Přírůstek	Úbytek
Smrk	6 706	5 413	–	-1 292	17,9	14,2	–	-3,7
Jedle	47	83	+36	–	0,1	0,2	+0,1	–
Borovice	2 164	1 794	–	-371	5,8	4,7	–	-1,1
Modřín	2 625	2 592	–	-32	7,0	6,8	–	-0,2
Ostatní jehl.	75	76	+1	–	0,2	0,2	+0,0	–
Σ jehličnaté	11 616	9 958	–	-1 658	30,9	26,1	–	-4,8
Dub	9 029	9 374	+345	–	24,1	24,6	+0,5	–
Buk	8 088	10 195	+2 106	–	21,5	26,7	+5,2	–
Habr	4 039	4 280	+241	–	10,8	11,2	+0,4	–
Jasan	412	598	+187	–	1,1	1,6	+0,5	–
Javor	256	554	+298	–	0,7	1,5	+0,8	–
Jilm	5	12	+7	–	0,0	0,0	+0,0	–
Bříza	1 752	821	–	-931	4,7	2,2	–	-2,5
Lípa	1 556	1 527	–	-30	4,1	4,0	–	-0,1
Olše	246	264	+18	–	0,7	0,7	+0,0	–
Ostatní list.	542	566	+24	–	1,4	1,5	+0,1	–
Σ listnaté	25 926	28 190	+2 264	–	69,1	73,9	+4,8	–
Celkem	37 542	38 148	+606	–	100,0	100,0	+0,0	–

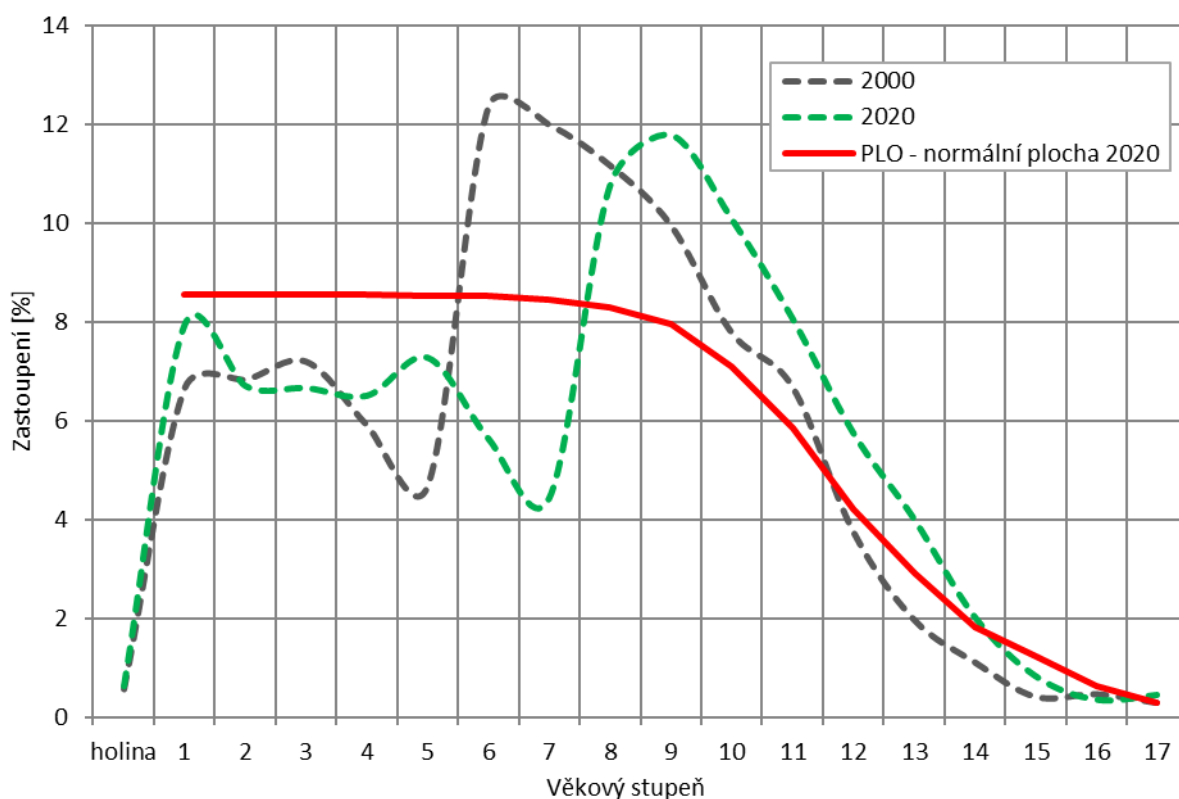
Zdroj: LHP/O

Vývoj věkové struktury

Věková struktura lesů v PLO 36 je výrazně vzdálená od normálního rozložení věkových stupňů. V oblasti se nachází významně nadnormální zastoupení starších věkových stupňů (8. a výše). Narušení vyrovnanosti věkových stupňů (křivky normality) je způsobeno hlavně změnou hospodářského tvaru původních pařezin po druhé světové válce. S nástupem socialistického lesního hospodářství bylo rozhodnuto o převodu původních poměrně hojně zastoupených pařezin (nízký a střední les) na vysoký les. Původní pařeziny s nízkým obmýtím nebyly těženy (byly převedeny na vysoký les a bylo prodlouženo jejich obmýtí) a tím došlo k nárůstu plochy věkových stupňů, které dnes odpovídají 8.–13. věkovému stupni. Svědčí o tom i vysoké zastoupení dřevin původních pařezin v těchto věkových stupních (dub, habr, modřín používaný ve středním lese, vysoký podíl lípy a břízy, který se nyní naopak snižuje, protože tyto dřeviny dosáhly svého fyziologického věku). Ostatní mladší věkové stupně (z nich zejména sedmý) jsou proto zastoupeny podnormálně. K normálnímu zastoupení se blíží pouze 1. věkový stupeň a staré věkové stupně (16. a 17. věkový stupeň).

Posun ve věkových stupních mezi lety 2000 a 2020 je zřejmý z *grafu 5.6*. V oblasti je patrný trend mírného stárnutí porostů. Střední plošný věk se v oblasti zvýšil mezi lety 2000–2020 o 4 roky (z cca 65 na 69 let). U listnatých dřevin se střední plošný věk zvýšil ze 68 na 71 a u jehličnatých z cca 58 na 63 let.

Velké množství starších listnatých porostů se dostává do stádia, kdy je nezbytné je z hospodářských důvodů vytěžit (ztráta na snižující se kvalitě dříví). Proto lze očekávat nárůst těžeb, které se v konečném důsledku promítnou do nárůstu podílu plochy nižších věkových stupňů. Vzhledem k průběhu současné kůrovcové gradace lze předpokládat, že její dopady se rovněž mohou (a to nahodile) promítnout do věkové struktury lesů. Dá se očekávat pokles zastoupení starších smrkových porostů (předmýtních, mýtních i starších porostů) a s tím rovněž související nárůst podílu nižších věkových stupňů.

Graf 5.6: Podíl věkových stupňů (Zdroj: LHP/O)

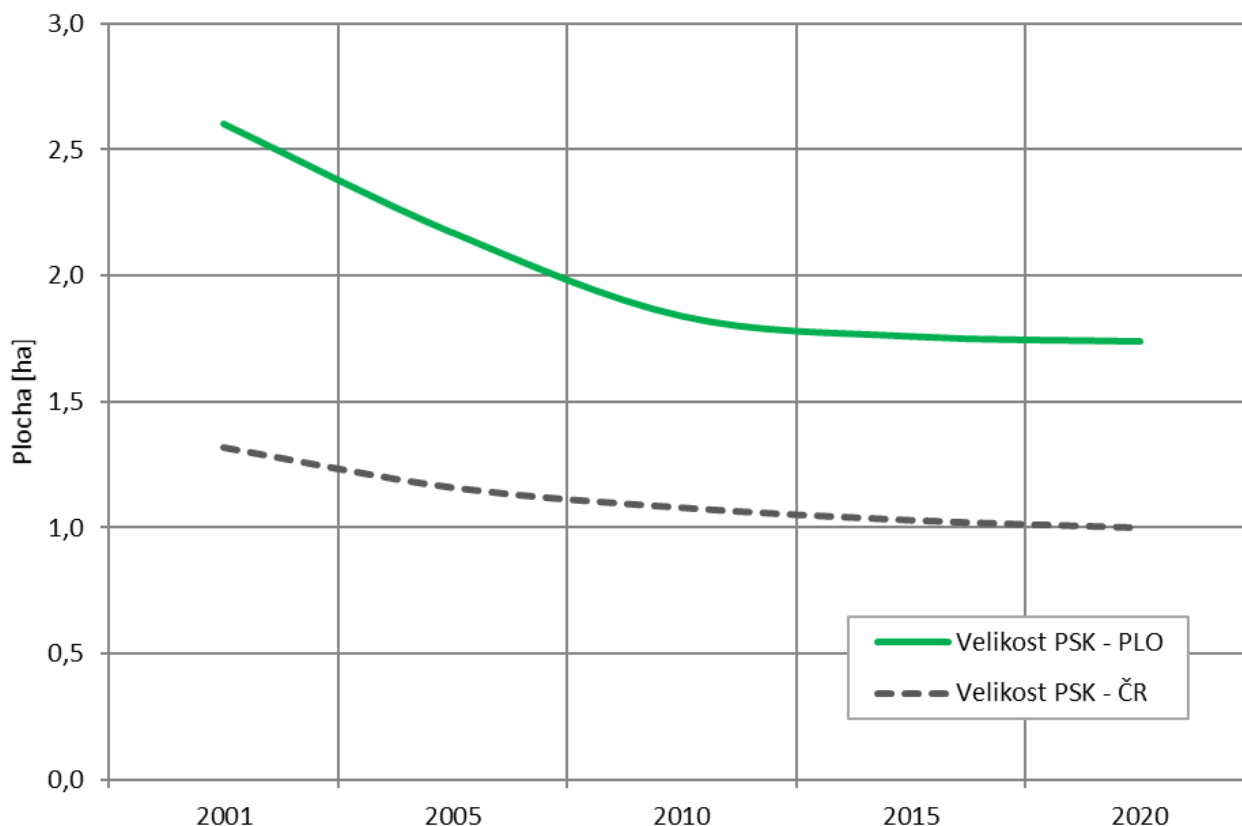
Velikost porostních skupin a zastoupení hospodářských způsobů (HZ)

Velikost porostních skupin (PSK) je v PLO 36 ve srovnání s úrovní ČR (průměr za všechny PLO) výrazně nadprůměrná, a to prakticky ve všech věkových stupních (více ve starších). Svědčí to víceméně o jednoduchém a praktickém způsobu hospodaření, který využívá větších obnovních prvků. Jistým způsobem se ovšem může projevit i způsob popisu PSK při tvorbě LHP (integrace PSK).

Ukazatelem zvyšování stability a diverzity lesních porostů je zmenšování průměrné plochy porostních skupin - v PLO 36 z cca 2,6 ha v roce 2001 na 1,7 ha v roce 2020. Pokles je vidět v *grafu 5.7*. V případě, že porostní skupina se skládá z více částí, jsou jednotlivé segmenty menší, než je uváděná velikost porostních skupin. Zmenšování velikosti porostních skupin je celorepublikovým trendem. Průměrná plocha holiny dle LHP/O dosahuje k roku 2020 cca 0,46 ha, přitom průměrná hodnota za ČR je 0,33 ha.

Snižování plochy porostních skupin je důsledkem zejména změny v legislativě. Ustanovení zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, povolovala velikost holé seče do 3 ha, ve zdravotně poškozených porostech, na písčitých půdách borových oblastí a v lesních porostech dubových, topolových a vrbových dokonce 5 ha, podle současné legislativy je maximální velikost holé seče 1 ha a v určitých případech jsou to 2 ha. Současným trendem v taxaci je také popisovat mladé porostní skupiny podrobně (jehličnaté/listnaté, zajištěné/nezajištěné, dle věku, naléhavosti zásahu, apod.). Dříve byla naopak trendem popisování porostů integrací porostních skupin. Částečný vliv na zmenšování PSK má též celorepubliková tendence využívat jemnější formy HZ a rozpracovávat porosty po menších částech.

Podíl HZ holosečného v PLO 36 podle dat LHP/O klesl ze 100 % v roce 2001 na 10,3 % v roce 2020. HZ podrostití k roku 2020 zaujímá 49,3 % a HZ násečný 40,3 %. HZ výběrný je podle dat LHP/O v oblasti využíván minimálně (cca 58 ha). Rozšíření HZ násečného a podrostitího je dáno postupným příklonem k jemnějším způsobům obnovy, navýšením procenta MZD a zvýšením podílu přirozené obnovy.

Graf 5.7: Vývoj velikosti porostní skupiny (Zdroj: LHP/O)

Tabulka 5.7: Hospodářské způsoby

Hospodářský způsob	Plocha porostní [ha]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2001	2020	Přírůstek	Úbytek	2001	2020	Přírůstek	Úbytek
Bez zásahu	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Podrostní	0	18 915	+18 915	–	0,0	49,3	+49,3	–
Násečný	1	15 467	+15 466	–	0,0	40,3	+40,3	–
Holosečný	37 801	3 954	–	-33 847	100,0	10,3	–	-89,7
Výběrný	0	58	+58	–	0,0	0,2	+0,2	–
Celkem	37 802	38 394	+592	–	100,0	100,0	+0,0	–

Zdroj: LHP/O

Vývoj plochy lesů v ochranných pásmech vodních zdrojů (OPVZ)

Změny plochy lesa v ochranných pásmech vodních zdrojů souvisí se změnou legislativy. Od 1. 1. 2002 (účinnost zákona č. 254/2001 Sb. – vodní zákon) dochází k postupnému přehlašování dřívějších pásem hygienické ochrany (PHO) na nová OPVZ, která se nyní dělí pouze na I. a II. stupeň. V PLO 36 se ve sledovaném období (2004–2020) snížil plošný rozsah OPVZ v lese celkově i v rámci jednotlivých stupňů ochrany (viz *tabulka 5.8*). Celkový podíl OPVZ I. a II. stupně se snížil z 18 % v roce 2004 na 13,8 % v roce 2020. Ve sledovaném období došlo ke zrušení OPVZ: Vodní zdroj Archlebov, Vodní zdroj Nad Štočkem-Kašnice, Dětkovice a Šaratice. Dále došlo ke zrušení nebo ke zmenšení ochranných pásem: zrušeno PHO 2a - Koryčany - vodárenská nádrž, PHO 2b – Bašnov, PHO 2b - Morkovice prameniště (zmenšení - nově OP2), PHO 2a, 2b - Brankovice.

Lesy v CHOPAV se v PLO 36 nenacházejí.

Meliorační okrsky s funkční meliorační sítí v oblasti zaujímají cca 7 ha plochy lesa. Celkově mají marginální zastoupení.

Tabulka 5.8: Vývoj plochy hydrických funkcí

Hydrické funkce	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2004	2021	Přírůstek	Úbytek	2004	2021	Přírůstek	Úbytek
Lesy v OPVZ I. stupně a *PHO 1	61	37	–	-24	0,2	0,1	–	-0,1
Lesy v OPVZ II. stupně a *PHO 2 nerozlišené	424	187	–	-237	1,1	0,5	–	-0,6
Lesy v *PHO 2a	1 496	218	–	-1 278	3,9	0,5	–	-3,3
Lesy v *PHO 2b	4 955	5 019	+64	–	12,9	12,6	–	-0,2
Lesy v *PHO 3	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Lesy v CHOPAV	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Lesy s funkčními melioračními zařízeními (okrsky A, B, M)	–	7	–	–	–	0,0	–	–

Zdroj: ÚHÚL – OPRL, VÚV TGM

Poznámka: K roku 2004 nejsou údaje ve všech položkách výše uvedeného členění k dispozici. *PHO – pásma hygienické ochrany vymezená podle dříve platné legislativy před platností zákona č. 254/2001 Sb.

5.3 Pilíř sociální

5.3.1 Management ochrany přírody v lesích

Současný stav: 2,5

Obecná ochrana přírody a krajiny představuje ochranu krajiny, rozmanitosti druhů, přírodních hodnot a estetických kvalit přírody, ale také ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů. Kritérium vyjadřuje intenzitu ochrany přírody a přírodních zdrojů především skrz územní a druhovou ochranu přírody prostřednictvím zvláště chráněných území (ZCHÚ), území sítě Natura 2000 a územních systémů ekologické stability (ÚSES). V rámci kritéria jsou hodnoceny 3 indikátory: 1. Podíl lesů v ZCHÚ, 2. Podíl lesů v soustavě Natura 2000, 3. Podíl lesů v ÚSES.

- Lesy ve ZCHÚ v PLO 36 zaujímají cca 1,2 % rozlohy lesa. V rámci ČR je to 29,3 % (průměr za všechny PLO). V oblasti se nenachází žádné velkoplošné ZCHÚ a jen omezený počet maloplošných ZCHÚ. (Zdroj dat: AOPK)
- Lesy v soustavě Natura 2000 v PLO 36 zaujímají 50,4 % rozlohy lesa, zatímco v rámci ČR je to 26,8 % (průměr za všechny PLO). V oblasti je výrazně nadprůměrné zastoupení Evropsky významných lokalit v lesích. Ptačí oblasti se zde nevyskytují. (Zdroj dat: AOPK)
- Lesy v ÚSES v PLO 36 zaujímají 19,8 % rozlohy lesa v oblasti. V rámci ČR zaujímají 15,6 % (průměr za všechny PLO). Podíl lesů v ÚSES je v oblasti mírně nadprůměrný. (Zdroj dat: portály ÚAP jednotlivých krajů ČR)

Management ochrany přírody v lesích PLO 36 je mírně podprůměrný.

5.3.2 Výzkumně-vzdělávací a kulturní funkce v lesích

Současný stav: 1,6

Výzkumně vzdělávací funkce lesů představují využití lesů pro potřeby lesnického školství a vědeckého výzkumu. Kulturní funkce lesů představují využití lesů pro potřeby tvorby a ochrany území kulturních památek ČR. Kritérium vyjadřuje intenzitu využití školních a výzkumných lesů v oblasti a lesů v ochranných pásmech kulturních památek. Mezi výzkumně-vzdělávací funkce jsou zařazeny také demonstrační objekty lesního hospodářství. V rámci kritéria jsou hodnoceny 3 indikátory: 1. Podíl lesů s výzkumně-vzdělávací funkcí, 2. Podíl lesů s kulturní funkcí, 3. Podíl lesů v demonstračních objektech.

- Podíl lesů s výzkumně-vzdělávací funkcí v PLO 36 dosahuje 0,1 %, zatímco v rámci ČR je to 1 % (průměr za všechny PLO). Využití lesů pro výzkumně-vzdělávací potřeby je výrazně podprůměrné. V oblasti se nachází minimální množství výzkumných ploch (ICP1, ICP2, provenienční pokusy). Lesy sloužící lesnické výuce se zde nenacházejí. Obecně je podíl výzkumných a školních lesů v rámci ČR velmi malý. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)
- Podíl lesů s kulturní funkcí v PLO 36 dosahuje 0,2 %. Průměr za všechny PLO v rámci ČR činí 1,9 %. V lesích oblasti PLO 36 se nachází výrazně podprůměrné množství kulturních památek a památkových zón (NKP Slovanské hradiště svatého Klimenta, menší množství ochranných pásem KP). (Zdroj dat: NPÚ)
- Podíl lesů v demonstračních objektech (DO) v PLO 36 dosahuje 0,4 %, zatímco v rámci ČR je to 0,8 % (průměr za všechny PLO). V PLO 36 byl v r. 2015 založen DO Buchlov. Založení DO je dáno požadavky na určité ukázky lesnického hospodaření a vhodnosti stávajících porostů pro dané ukázky. Obecně je podíl lesů v DO v rámci ČR velmi malý, ale do budoucna se předpokládá rozšíření sítě DO o další ukázky lesnického hospodaření. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)

Výzkumně-vzdělávací a kulturní funkce v lesích PLO 36 jsou podprůměrné.

5.3.3 Institucionální funkce lesů

Současný stav: 2,2

Institucionální funkce lesů představují využití lesů pro potřeby významných institucí, které si kladou různé nároky a požadavky na specifické využívání lesů. Jedná se zejména o Armádu ČR, Policii ČR a další bezpečnostní, zbrojní, obranné, energetické a jiné organizace. Kritérium vyjadřuje intenzitu využití lesů pro potřeby armády a potřeby dalších institucí. V rámci kritéria jsou hodnoceny 2 indikátory: 1. Podíl lesů pro potřeby armády, 2. Podíl lesů s jiným veřejným zájmem.

- Lesy pro potřeby armády v PLO 36 zastoupeny nejsou, zatímco v rámci ČR dosahuje jejich zastoupení 3,8 % plochy lesa (průměr za všechny PLO). (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)
- Podíl lesů s jiným veřejným zájmem dosahuje v PLO 36 cca 0,4 %. Průměr za všechny PLO v rámci ČR činí 0,7 % (průměr za všechny PLO). Podíl lesů s jiným veřejným zájmem je v oblasti podprůměrný. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)

Význam institucionálních funkcí je minimální.

5.3.4 Rekreační a zdravotně-hygienické funkce lesů

Současný stav: 2,0

Rekreační a zdravotně-hygienické funkce lesů představují souhrnné působení hygienických, zdravotních, léčebných, estetických a psycho-emocionálních účinků lesa na regeneraci fyzických a psychických sil člověka. Kritérium hodnotí intenzitu využití lesů k rekreaci a regeneraci lidí, k ochraně jejich zdraví a zajištění hygienických požadavků na ochranu lázeňských míst a léčebných zdrojů minerálních vod. V rámci kritéria jsou hodnoceny 3 indikátory: 1. Podíl lesů s rekreační funkcí, 2. Celkový rekreační potenciál, 3. Podíl lesů se zdravotně-hygienickými funkcemi.

- Podíl lesů zatížených rekreační funkcí v PLO 36 dosahuje 4,0 %, zatímco v rámci ČR je to 7,8 % (průměr za všechny PLO). Využití lesů pro plnění rekreační funkce je v oblasti podprůměrné. Nárůst lesů využívaných k rekreaci a zatížených rekreací je ovšem zřejmý, což je dáno obecnými sociálními trendy ve společnosti. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)
- Celkový rekreační potenciál v PLO 36 dosahuje hodnoty 3,8 ze 7bodové škály [1–7]. V rámci ČR (průměr za všechny PLO) dosahuje hodnoty 4,4. Celkový rekreační potenciál oblasti je podprůměrný. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)
- Podíl lesů se zdravotně-hygienickými funkcemi v PLO 36 je 0,2 %, zatímco v rámci ČR je to 4,4 % (průměr za všechny PLO). Využití lesů pro plnění zdravotně-hygienických funkcí je v PLO 36 významně podprůměrné. V oblasti se nachází pouze menší ochranné pásmo zdrojů a lázeňských míst. (Zdroj dat: ÚHÚL – OPRL)

Rekreační a zdravotně-hygienické funkce lesů jsou v PLO 36 podprůměrné.

5.3.5 Trendy vývoje

Ochrana přírody

V celé ČR se projevuje trend k posilování ochrany přírody, ekosystémových služeb a environmentálních funkcí lesa. Vzhledem k absenci velkoplošného ZCHÚ se může indikátor Lesy v ZCHÚ jevit jako nízký, nicméně v oblasti se vyskytuje velké množství přírodně blízkých lesů, jejichž význam byl zdůrazněn při návrhu soustavy Natura 2000 jako Evropsky významné lokality. Celkem se v PLO 36 nachází 470 ha lesů (1,2 %), které jsou zařazeny do maloplošných ZCHÚ. Mezi nimi jsou nejvýznamnější NPR Strabišov-Oulehla, PR Holý kopec, Ocásek, Záskalí, U Vrby, Ve Žlebách a další menší PR a PP.

Významným posílením ochrany přírody je vyhlášení Evropsky významných lokalit (EVL) a ptačích oblastí (PO) v rámci soustavy Natura 2000. Natura 2000 byla přijata v rámci EU směrnici Rady 79/409/EHS o ochraně volně

žijících ptáků (ptačí oblasti), novelizována směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění) a směrnicí Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Evropsky významné lokality). Tato soustava byla začleněna do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 218/2004 Sb. Evropsky významné lokality byly vyhlášeny na 19 999 ha lesa (50,4 %), ptačí oblast se v oblasti nenachází. Celkem se v oblasti nachází 9 EVL, z nichž největší je EVL Chříby (zaujímá téměř celé Chříby). K plošně významnějším je možné zařadit ještě EVL Troják (Ratajský les), Strabišov-Oulehla, Svatá a Prostřední vrch (Lovčičky-Dambořice) a Věteřovská vrchovina.

Význam lesních společenstev v PLO 36 je také deklarován plošnými a liniovými prvky územního systému ekologické stability (ÚSES), zejména na regionální a nadregionální úrovni. K nejvýznamnějším patří nadregionální biocentra (NRBC) 93 – Ždánický les a NRBC 94 – Buchlovské lesy (podle ZÚR Zlínského kraje).

Tabulka 5.9: Výměra lesů ve zvláště chráněných územích a v soustavě Natura 2000

Zvláště chráněná území a Natura 2000	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2004	2021	Přírůstek	Úbytek	2004	2021	Přírůstek	Úbytek
Národní parky	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Chráněné krajinné oblasti	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Národní přírodní rezervace	65	65	+0	–	0,2	0,2	–	-0,0
Národní přírodní památky	3	4	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Přírodní rezervace	308	321	+13	–	0,8	0,8	+0,0	–
Přírodní památky	97	80	–	-17	0,3	0,2	–	-0,1
Evropsky významné lokality	0	19 999	+19 999	–	0,0	50,4	+50,4	–
Ptačí oblasti	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–

Zdroj: AOPK ČR

Vývoj plochy výzkumně-vzdělávacích a kulturních funkcí

V *tabulce 5.10* je uvedena plocha lesů s výzkumně-vzdělávací a kulturní funkcí v PLO 36.

Lesy sloužící lesnické výuce se v PLO 36 nenacházejí.

V současné době se v oblasti nacházejí 3 plochy ICP Forests (I. úroveň), 1 plocha ICP Forests (II. úroveň) a 2 plochy provenienčních pokusů. Celková výměra výzkumných lesů činí k roku 2021 cca 23 ha.

V PLO 36 byl v roce 2015 založen demonstrační objekt Buchlov na celkové ploše 172 ha. Zahrnuje ukázky podrostního hospodářství na živných stanovištích středních poloh. Lesnické hospodaření se věnuje zejména podpoře a zachování místního bohatého genofondu listnatých dřevin převažujícího třetího lesního vegetačního stupně se zaměřením na hospodaření v genové základně. Součástí jsou rovněž ukázky přeměny nepůvodního smrkového hospodaření ve prospěch původních populací dřevin.

Lesy s kulturní funkcí nemají v PLO 36 příliš významný podíl (cca 108 ha). Mezi nejvýznamnější patří NKP Slovanské hradiště sv. Klimenta v Osvětimanech (0,1 %). Plošně největší podíl ovšem náleží ochranným pásmům kulturních památek (0,2 % lesa). K nejdůležitějším patří OP kulturní památky Velehrad a OP historického jádra města Kroměříž.

Tabulka 5.10: Vývoj plochy výzkumně-vzdělávacích a kulturních funkcí

Výzkumně-vzdělávací a kulturní funkce	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [%, p. b.]			
	2004	2021	Přírůstek	Úbytek	2004	2021	Přírůstek	Úbytek
Lesy sloužící lesnické výuce	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Výzkumné plochy VÚLHM + ostatní výzk. plochy	16	23	+7	–	0,0	0,1	+0,0	–
Demonstrační objekty	–	172	–	–	–	0,4	–	–
Lesy na území národních kult. památek	–	47	–	–	–	0,1	–	–
Lesy na území památkových rezervací	–	0	–	–	–	0,0	–	–
Lesy na území památkových zón	–	0	–	–	–	0,0	–	–
Lesy na území krajinných památk. zón	–	0	–	–	–	0,0	–	–
Lesy na území svět. dědictví UNESCO	–	0	–	–	–	0,0	–	–
Lesy na území ochranných pásem KP	–	61	–	–	–	0,2	–	–

Zdroj: ÚHÚL – OPRL, VÚLHM, NPÚ

Poznámka: K roku 2004 nejsou údaje ve všech položkách výše uvedeného členění k dispozici.

Vývoj plochy institucionálních funkcí

Lesy v objektech důležitých pro obranu státu a lesy ve vojenských újezdech se v PLO 36 nevyskytují. Přesto zde hospodaří Vojenské lesy a statky ČR, s. p. na cca 1322 ha (LHC Slavkov).

Mezi lesy s jiným veřejným zájmem náleží sklady munice (policejní a privátní), areály zbrojovek, střelnice (mimo Armády České republiky), objekty státních hmotných rezerv, ochranná pásma infrastruktury (vyhlášená v kategorizaci lesů), arboreta, farmové chovy atd. Tyto objekty se také většinou nacházejí mimo les. V PLO 36 se jedná pouze o objekty MUNI (STV Group – výroba trhavin) v Ratajském lese a (Austin Detonator – skladování výbušnin a chemikálií) u Bohdalic a roztroušené menší objekty OPIN (ochranné pásma infrastruktury) využívané k těžbě ropy ve Ždánickém lese (Nevojice) a v okolí Hradiska v Litenčické pahorkatině.

Tabulka 5.11: Vývoj plochy institucionálních funkcí

Institucionální funkce	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [%, p. b.]			
	2004*	2021	Přírůstek	Úbytek	2004*	2021	Přírůstek	Úbytek
Lesy v objektech důležitých pro obranu státu	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Lesy ve vojenských újezdech	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Lesy s jiným veřejným zájmem	–	5	–	–	–	0,0	–	–

Zdroj: ÚHÚL – OPRL, ÚAP

Poznámka: *K roku 2004 nejsou údaje ve všech položkách k dispozici.

„Objekty důležité pro obranu státu“ jsou uvedeny bez ochranných pásem (OP); OP ODOS jsou zpracována od roku 2016.

Vývoj plochy rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí

Nárůst lesů zatížených rekreací odpovídá současnému trendu veřejného přístupu k lesům v souladu s legislativním zajištěním práva obecného užívání lesů. V oblasti jsou cca 4 % lesů zatížených rekreací, kde se přímo projevuje vliv rekreace na hospodaření v lese. Zejména páteřní turistická trasa ve Chřibech a její napojení jsou častým cílem turistů a cyklistů. Velmi navštěvované jsou turistické cíle ve Chřibech (Buchlov – Buchlovice, Klimentek, Cimburk, trasy Buchlov–Brdo–Bunč, Velehrad–Salaš, Komínky–Spáčilova osada–Budačina), poutní místa (Velehrad, Hradisko sv. Klimenta, Roštínská lesní kaple, Zdravá voda, Smradávka, kaple na Strašné) a kulturně-sportovní centra (Břestek, Kamínka, Bunč). Na Smradávce u Buchlovic se nacházejí i malé sirnaté lázně (Leopoldov).

Rozloha příměstských a rekreačních lesů vymezených kategorizací se v hodnoceném období snížila na současných 6 ha. Jedná se o lesy na Barbořině u Kroměříže.

Nově jsou vymezeny lesy v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod v okolí Smradávky (Buchlovice) na ploše cca 81 ha lesa (0,2 %). Lázeňské místo zde ovšem vymezeno nebylo.

Tabulka 5.12: Vývoj plochy rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí

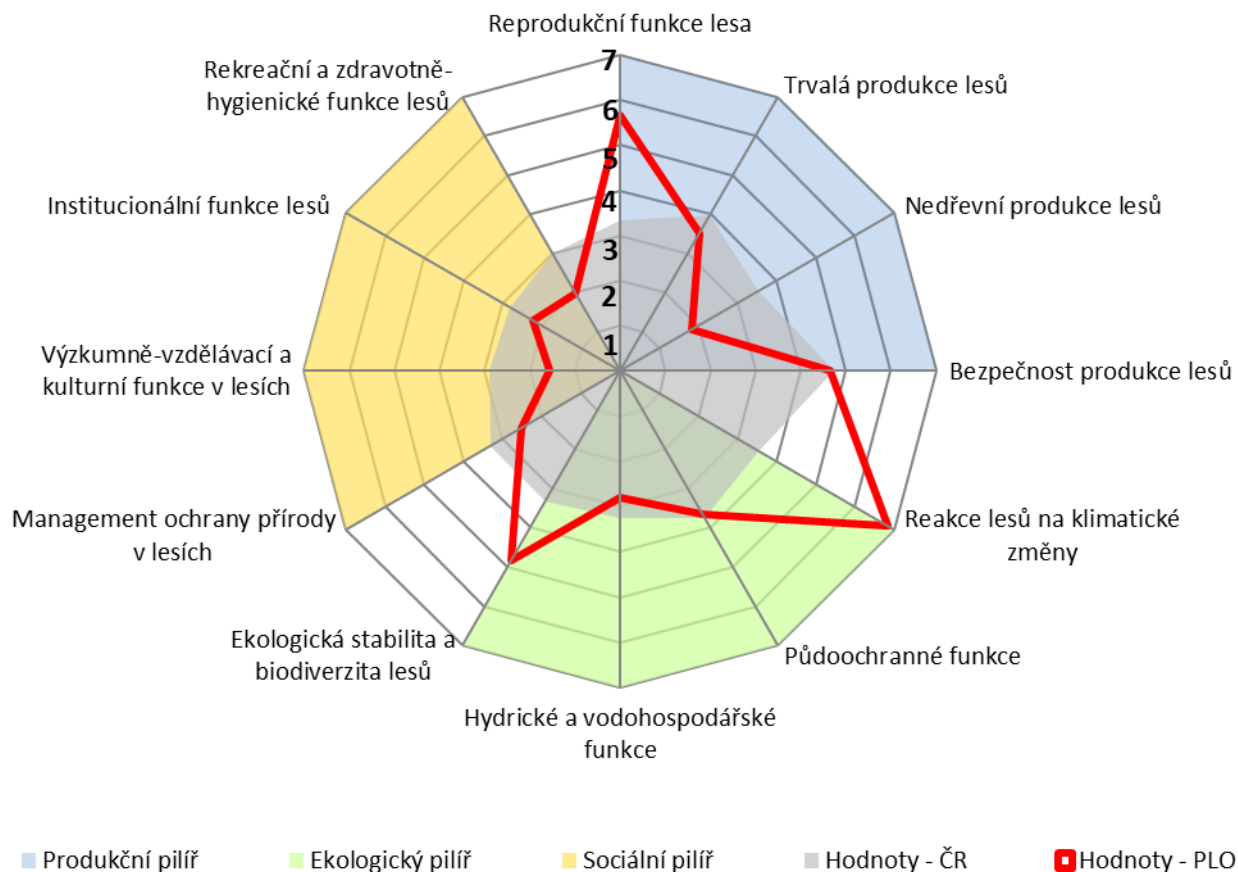
Rekreační a zdravotně-hygienické funkce	Plocha les OPRL [ha]				Zastoupení [% , p. b.]			
	2004	2021	Přírůstek	Úbytek	2004	2021	Přírůstek	Úbytek
Lesy zatížené rekreací celkem	0	1 593	+1 593	–	0,0	4,0	+4,0	–
Příměstské a rekreační lesy vyhlášené kategorizací lesů	28	6	–	-22	0,1	0,0	–	-0,1
Příměstské lesy z územ. plánů velkých měst *	–	21	–	–	–	0,1	–	–
Lesy lázeňských míst	0	0	+0	–	0,0	0,0	+0,0	–
Lesy v ochranných pásmech léčebných zdrojů	0	81	+81	–	0,0	0,2	+0,2	–

Zdroj: ÚHÚL – OPRL, SSL, ÚAP, MZ

*Poznámka: K roku 2004 nejsou údaje ve všech položkách uvedeného členění k dispozici. *Mezi velká města jsou zařazena města s počtem obyvatel nad 25 000.*

6 ZÁVĚR

6.1 Vyváženost pilířů

Graf 6.1: Vyváženosť pilířů podle bodového hodnocení kritérií (Zdroj: ÚHÚL – OPRL)

Přehled o hodnocení jednotlivých kritérií pilířů a kritérií (z hlediska hodnocení trvale udržitelného hospodaření v lesích) udává *Graf 6.1*. Z hlediska vyváženosť produkčního, ekologického a sociálního pilíře jde o oblast relativně průměrnou. Hodnoty produkčního pilíře jsou ve srovnání s ČR (průměr za všechny PLO) srovnatelné, ekologický pilíř je celkově významně nadprůměrný, naopak sociální pilíř je významně podprůměrný (v oblasti nedochází k využívání dílčích sociálních funkcí).

V produkčním pilíři (modrá výseč) je značně nadprůměrné kritérium Reprodukční funkce lesa. V oblasti je rozsáhlá genová základna i dostatečné množství UZRM. Kritérium Trvalá produkce lesů je průměrné (přírůsty CBP i CPP jsou víceméně průměrné). Velmi dobrá úživnost lesních stanovišť je vyvážena horší (sníženou) distribucí srážek. Těžební možnosti pro příštích cca 40 let jsou díky nadnormálnímu zastoupení mýtních porostů velmi vysoké. Podprůměrné je kritérium Nedřevní produkce lesů zejména díky absenci některých lesních plodů v oblasti (borůvky, brusinky). Kritérium bezpečnost produkce lesů je hodnoceno průměrně. V oblasti nedochází k významným škodám vlivem působení abiotických činitelů (vítr, sníh, námraza), více se zde však projevují škody způsobené biotickými činiteli (podkorní hmyz – kůrovci, hniloby). Poškození způsobené zvěří je relativně průměrné (okus je průměrný, vysoké škody ohryzem a loupáním se vyskytovaly spíše v minulosti).

V ekologickém pilíři (zelená výseč) jsou velmi dobře hodnocena kritéria Reakce lesů na klimatické změny a Ekologická stabilita a biodiverzita lesů. Oblast má rozmanitou dřevinou skladbu, která je blízká přirozené skladbě (vysoké zastoupení přírodních biotopů). Značná část oblasti byla v minulosti obhospodařována ve formě pařezin, proto do současnosti zůstává zachován vysoký podíl dubu, habru a lípy, vysoké je rovněž zastoupení bukových porostů. Současné zastoupení smrku se vlivem kůrovcové gradace po roce 2014 snižuje. Půdoochranné funkce lesů se nachází přibližně na hodnotě průměru ČR. Mírně podprůměrné je kritérium Hydrické a vodohospodářské funkce. V oblasti je sice nadprůměrné množství OPVZ (cca 14 % lesů), tento fakt je ale vyvážen nízkými hodnotami ostatních monitorovacích indikátorů (např. není CHOPAV).

Kritéria sociálního pilíře (okrová výseč) vychází výrazně podprůměrně. Podprůměrná hodnota kritéria Management ochrany přírody v lesích je způsobena absencí velkoplošného ZCHÚ i relativně nízkým plošným zastoupením maloplošných ZCHÚ. Přesto je možné konstatovat, že díky vymezení několika plošně významných EVL v oblasti zde byla územní ochrana přírody významně podpořena (cca 50 % lesů). Kritérium Výzkumně-vzdělávací a kulturní funkce v lesích je podprůměrné zejména díky absenci školních lesů, ale i nízkému podílu výzkumných lesů a lesů s kulturní funkcí. V roce 2015 zde byl založen demonstrační objekt Buchlov (LČR, LS Buchlovice). Kritérium Institucionální funkce lesů je podprůměrné zejména díky absenci lesů pro potřeby armády a malému podílu lesů s jiným veřejným zájmem (sklady munice, výbušnin, těžba ropy). Kritérium Rekreační a zdravotně hygienické funkce lesů je rovněž podprůměrné, přestože se trend ve využití lesů pro rekreaci nesporně zvyšuje. Projevuje se to zejména ve Chřibech, které slouží pro rekreaci občanů přilehlých měst (Zlín, Kroměříž, Uherské Hradiště, Kyjov, Brno). Podprůměrné zde jsou zejména Zdravotně-hygienické funkce lesů (menší lázně v lokalitě Smraďavka-Buchlovice).

Navržená opatření OPRL by měla být směřována k podpoře trvalé produkce lesů (pěstování ekologicky únosného množství ekonomických dřevin), podpoře bezpečnosti produkce lesů (pěstování bohatých porostních směrů, snížení počtů spárkaté zvěře na únosnou míru) a k posílení rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí lesů (podpora rekreační infrastruktury, využití rekreačního potenciálu oblasti).

6.2 Zhodnocení – SWOT analýza

SWOT analýza mapuje stav (danosti) a z toho plynoucí možnosti a omezení funkcí lesů do budoucna. Funkce lesů a z nich plynoucí ekosystémové služby byly posouzeny prostřednictvím 12 kritérií rozdělených do tří hlavních pilířů: produkčního, ekologického a sociálního.

6.2.1 Pilíř produkční

Tabulka 6.1: Kritérium „Zajištění reprodukčních funkcí lesů“

Pilíř produkční	Zhodnocení kritéria „Zajištění reprodukčních funkcí lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podíl genových základů • Vysoký podíl UZRM • Vyšší podíl přirozené obnovy a stanovišť vhodných pro přirozenou obnovu • Vysoká pestrost druhové skladby v lesích, vysoký podíl přírodních biotopů
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Úbytek GZ (cca -1 300 ha) • Úbytek UZRM (kategorie identifikovaný cca -3 700 ha, selektovaný cca -200 ha)
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Maximální využití přirozené obnovy (zejména v kvalitních porostech fenotypové třídy A a B) pro zachování genofondu těchto dřevin i podpoře stability porostů • Pěstění kvalitních porostů i jedinců vhodných ke sběru osiva, včetně ekonomicky cenných, ale málo zastoupených lesních dřevin (třešně, javory, jilmy) • V umělé obnově porostů a při obnově a zalesňování pokalamitních holin v maximální míře využít původní ekotypy dřevin – podpora odolnosti vůči faktorům souvisejícím s klimatickou změnou • Obnova GZ 151 Lovčice (případně jiné GZ v komplexu Ždánického lesa a Litenčické pahorkatiny) pro širší spektrum dřevin BK, DB, DBZ, LP, HB a MD)
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Obnova porostů nepůvodními ekotypy může vést k vysokým škodám na porostech z důvodu klimatických podmínek (vysoké teploty, nerovnoměrná distribuce srážek, přísušky). • Nevyužití přirozené obnovy pro obnovu cenných místních populací dřevin • Nedostatečný sběr osiva z řídky zastoupených druhů místních ekotypů dřevin může způsobit snížení možnosti zachování jejich genofondu • Možnost zániku místních populací dřevin např. z důvodu biotických škůdců či abiotických kalamit • Nezájem vlastníků o vyhledávání genových základů a uznávání zdrojů reprodukčního materiálu místních dřevin • Výsadba ekologicky nevhodných a lesnickou praxí neověřených introdukovaných dřevin • Vysoké stavy spárkaté zvěře ohrožující přirozenou obnovu lesních dřevin

Tabulka 6.2: Kritérium „Udržení trvalé produkce dříví“

Pilíř produkční	Zhodnocení kritéria „Udržení trvalé produkce dříví“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Nadprůměrně vysoký podíl produkčních stanovišť ekologické řady živné (81 %) a obohacené humusem (14 %) • Vysoký podíl lesů hospodářských (85 %) vůči lesům ochranným a zvláštního určení s omezením hospodaření
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Nenormální rozdělení věkové struktury lesů s abnormálním zastoupením 8. – 13. věkového stupně (může vzniknout další narušení věkové struktury vlivem velkého nárůstu plochy 1. věkového stupně) • Pokles současných nadprůměrných produkčních možností v budoucnosti vlivem nerovnoměrné věkové struktury – do mýtního věku postupně začnou dorůstat věkové stupně v současnosti podnormálně zastoupené a tím se do budoucna sníží i těžební možnosti • Trend snižování podílu ekonomických dřevin (SM, BO, MD) • Rozpad SM porostů vlivem kůrovcové kalamity
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba vhodných porostních směsí (stabilita, biodiverzita, ekonomika) • Vnos ekonomických dřevin do porostních směsí (SM, DG, MD, BO, JD, cenné listnáče) • Možnost vypěstování kvalitních a cenných sortimentů DB • Pěstování ekonomicky cenných málo zastoupených dřevin (třešeň ptačí, jeřáb břek, jilmy, borovice lesní - malenovický ekotyp) • Nadbytek porostů vhodných k těžbě dřeva ve střednědobém měřítku (současný vysoký podíl porostů v mýtném věku) • Možnost uplatnění tvaru lesa nízkého a středního (historicky měl v oblasti významné zastoupení cca 15–20 tis. ha) • Možnost přechodu na les s nepřetržitým obmýtím (výběrný les) • Při zalesňování případných pokalamitních holin volit pestřejší, stanovištím odpovídající druhovou skladbu, u které se dá předpokládat vyšší pravděpodobnost dopěstování do mýtního věku
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem k nutnosti vyrovnání abnormální rozlohy 8. až 13. věkového stupně se dá předpokládat stárnutí mýtních porostů (rozkládání mýtních těžeb v čase), v oblasti může docházet k ekonomickým ztrátám na kvalitě dříví • Rozpad kvalitních mýtně zralých a přestárných porostů s kvalitními, zejména listnatými sortimenty • Nedostatek mýtních porostů ve střednědobém a dlouhodobém horizontu • Ohrožení porostů současnými vysokými stavy spárkaté zvěře, okus mlazin, rozvoj hnilob kmene v návaznosti na ohryz a loupání a s tím související snížená produkce kvalitního dříví • Rozpad současných smrkových porostů vlivem faktorů souvisejících s klimatickou změnou (přísušky, stres porostů, kůrovcové gradace). • Zvýšené náklady na zakládání a výchovu porostů na kalamitních plochách • Rostoucí ceny / snížená dostupnost provenienčně vhodného sadebního RM

Tabulka 6.3: Kritérium „Podpora nedřevní produkce lesů“

Pilíř produkční	Zhodnocení kritéria „Podpora nedřevní produkce lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Oblast s výskytem jelení, dančí, srnčí, mufloní, černé i drobné pernaté zvěře • Četná stanoviště s výskytem lesních plodin (maliny, ostružiny, černý bez, houby)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Nízké využití lesů pro intenzivní chov zvěře (uznané obory a samostatné bažantnice) • Nedostatečné využití potenciálu odlovu nadměrných stavů zvěře • Nízký ekonomický užitek z prodeje lesních plodin
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Využití samovýroby při zpracování nehroubí a těžebních zbytků na palivo apod. • Zvyšování podílu volně žijící drobné zvěře • Zvyšování zastoupení včelařsky atraktivních dřevin, které patří zároveň mezi MZD (lípa, javory, třešeň) • Možnost vlastníků lesa orientovat se více na intenzivní chov zvěře
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Neřízený rozvoj rekreačních aktivit bez účasti vlastníků lesů a možnosti usměrnění pohybu turistů • Nedodržování zákazu vjezdu motorovými vozidly do lesa ze strany občanů (za účelem sběru lesních plodů apod.) • Velmi nízká vymahatelnost porušení zákazů podle § 20 lesního zákona (kolize lesního a občanského zákona) • Pytláctví • Stresování lesní zvěře návštěvníky lesa • Úbytek rostlin produkujících lesní plody v důsledku dopadů klimatické změny nebo zavlečení a plošného rozšíření invazních druhů rostlin a dřevin

Tabulka 6.4: Kritérium „Zabezpečení produkce lesů“

Pilíř produkční	Zhodnocení kritéria „Zabezpečení produkce lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Optimální půdní podmínky pro dosažení kvalitních dřevních sortimentů • Nízké živelní škody větrem, sněhem a námrazou • Vysoký podíl přírodních biotopů (64 %; dubohabřiny, bučiny) • Vzhledem k celorepublikovému průměru relativně nízký podíl monokulturních porostů jehličnatých dřevin (v současnosti se díky gradaci kůrovce rychle snižuje)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Nepříznivá věková struktura lesů s nadnormálním zastoupením mýtních a starších věkových stupňů • Ohrožení přirozené obnovy lesů neúměrnými stavy spárkaté zvěře • Vysoké potenciální ohrožení smrkových porostů kůrovci • Narůstající podíl kůrovcových těžeb ve smrkových porostech

Pilíř produkční	Zhodnocení kritéria „Zabezpečení produkce lesů“
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba a podpora vhodných porostních směsí (stabilita, biodiverzita, ekonomika) • Průběžná výchova lesních porostů za účelem vnitřního zpevnění (vývoj ve volném zápoji v první polovině obmýtí), případně cílené rozpracování velkých souvislých celků lesních porostů za účelem větší prostorové diferenciace; to vše za účelem snížení škod abiotickými vlivy (bořivého větru, sněhu) • Maximální využití přirozené obnovy (zachování genofondu, stabilita porostů) • Na kalamitních plochách po kůrovcové kalamitě lze využít přípravné dřeviny (BŘ, OS, SM)
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Plošné ohrožení gradací kalamitních škůdců (lýkožrouti) a následný velkoplošný rozpad smrkových porostů • Nebezpečí poškození pozdními a časnými mrazy citlivějších listnáčů (včetně buku) na otevřené ploše • Ohrožení obnovy lesů spárkatou zvěří • Pokračující rozpad jasanových porostů

6.2.2 Pilíř ekologický

Tabulka 6.5: Kritérium „Adaptace lesů na extrémní projevy klimatické změny“

Pilíř ekologický	Zhodnocení kritéria „Adaptace lesů na extrémní projevy klimatické změny“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Současná dřevinná skladba je blízká přirozené skladbě • Vysoký podíl přírodních biotopů (64 %; dubohabřiny, bučiny) • Vysoký podíl přirozené obnovy lesa (29 %) • Relativně bohatá druhová skladba, vyšší zastoupení i méně častých lesních dřevin (HB, LP, JS, JV)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřiměřené zastoupení smrkových porostů vzhledem k potenciálu lesních stanovišť • Vysoký podíl kůrovcových těžeb • Nepříznivá věková skladba lesů – vysoký podíl přestárklých porostů
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba vhodných porostních směsí – druhová, věková a prostorová diferenciace porostů (stabilita, biodiverzita, ekonomika) • Podpora cenných listnatých dřevin (JL, TR, BRK) • Pěstování dubů, podpora BO (malenovický ekotyp), podpora MD a DG
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciální ohrožení klimatickou změnou – PLO se nachází na rozhraní s nejteplejší oblastí jižní Moravy (rostoucí teploty a výpar, nerovnoměrná distribuce srážek ve vegetačním období, nárůst stresujících klimatických faktorů)

Pilíř ekologický	Zhodnocení kritéria „Adaptace lesů na extrémní projevy klimatické změny“
	<ul style="list-style-type: none"> Zvyšování extrémních projevů klimatu, zvláště nedostatku srážek ve vegetační době (nevhodné rozložení), jehož důsledkem by mohl být nezdar zalesnění nebo rozpad porostů Plošné ohrožení gradací kalamitních škůdců (lýkožrouti, listožraví) a následný velkoplošný rozpad porostů

Tabulka 6.6: Kritérium „Zajištění půdoochranných funkcí“

Pilíř ekologický	Zhodnocení kritéria „Zajištění půdoochranných funkcí“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> Nižší podíl extrémních, tj. k erozi náchylných stanovišť, podle lesnicko-typologického mapování Nízká náchylnost lesních půd k acidifikaci a degradaci Vysoký podíl zpevňujících dřevin (buk, dub)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> Nízká akumulace půdního organického uhlíku ve svrchních půdních horizontech Nevhodná textura a vertikální struktura vegetace, způsobující lokální zesílení plošné a rýhové eroze Těžebně-dopravní eroze, nedostatečná údržba lesní dopravní sítě (lokálně)
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> Zlepšení půdoochranných funkcí pomocí vhodné volby druhové skladby (zvýšení podílu MZD) Ochrana půdoochranných funkcí pomocí vhodně zvolené technologie těžby a přibližování Provádění těžebních a výchovných zásahů v zimním období V erozi nejvíce ohrožených lokalitách realizovat vhodné ekologicky-technické objekty – přehrážky, hrazení strží, retenční vodní nádrže apod.
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> Geologické podloží náchylné k plošné i rýhové erozi (karpatský flyš). Srážky v podobě přívalových dešťů způsobující erozi půdy Výběr nevhodné těžební technologie Degradace půdy vlivem dlouhodobého dočasného odlesnění (kalamitní těžby)

Tabulka 6.7: Kritérium „Zajištění hydrických a vodohospodářských funkcí“

Pilíř ekologický	Zhodnocení kritéria „Zajištění hydrických a vodohospodářských funkcí“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> Vysoký podíl lesů vyhlášenými ochrannými pásmy vodních zdrojů (OPVZ) Příznivé podmínky pro retenci a infiltraci srážek (kvalitní humusové formy)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> Rozkolísaný průtok a náchylnost vodotečí k vysychání

Pilíř ekologický	Zhodnocení kritéria „Zajištění hydrických a vodohospodářských funkcí“
	<ul style="list-style-type: none"> Náchylnost vodotečí k tvorbě eroze
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> Budování malých retenčních nádrží v lesních komplexech (podpora retence a infiltrace), hrazení bystřin Zvýšení hydrických účinků pomocí biologických meliorací Příprava porostní struktury na suchá období (snížené zakmenění, trvalý kryt půdy (buk, lípa))
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> Nepříznivé srážkové podmínky Nevyrovnanost srážkových poměrů (období sucha, přivalové deště) Ohrožení zdrojů pitné vody v případě rozpadu stávajících porostů

Tabulka 6.8: Kritérium „Zajištění ekologické stability a biodiverzity lesů“

Pilíř ekologický	Zhodnocení kritéria „Zajištění ekologické stability a biodiverzity lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> Současná dřevinná skladba je blízká přirozené skladbě Vysoký podíl přírodních biotopů (64 %; dubohabřiny, bučiny) Vysoký podíl přirozené obnovy lesa (29 %) Vzrůstající podíl užívání jemnějších forem hospodaření (omezení velkoplošných holých sečí)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> Stále značný podíl stanovištně nepůvodních monokulturních smrkových porostů Nízké zastoupení lesů s diferencovanou prostorovou strukturou Nerovnoměrné zastoupení lesů v oblasti na území se souvislými lesními komplexy a území s agrární krajinou
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> Zvýšení druhové pestrosti lesních porostů v souladu se stanovištními a klimatickými podmínkami Pozvolné rozpracování lesních porostů za účelem větší prostorové diferenciace Maximální využití přirozené obnovy u stanovištně a provenienčně vhodných dřevin (zachování genofondu, stabilita porostů) Vysoký potenciál pro pěstování nízkého a středního lesa
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> Rozpad lesů hospodářských s rizikem vzniku velkoplošných holin nevhodných pro vnášení náročnějších stínomilných dřevin – buk, jedle Nevhodná introdukce či samovolný příchod nových nepůvodních druhů Nepřiměřený rozvoj rekreačního a ostatního využití území (infrastruktura, zástavba, cyklostezky, vliv turistiky), černé skládky

6.2.3 Pilíř sociální

Tabulka 6.9: Kritérium „Zajištění managementu ochrany přírody v lesích“

Pilíř sociální	Zhodnocení kritéria „Zajištění managementu ochrany přírody v lesích“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> Vysoký podíl lesů v soustavě Natura 2000 (cca 50 %; pouze EVL), EVL Chříby zaujímá v podstatě celé Chříby Nadprůměrné zastoupení lesů v ÚSES; objekty nadregionálního významu jsou situovány ve Chříbech a Ždánickém lese
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> Menší podíl lesů v ZCHÚ Nízký zájem o realizaci výsadby lesa v rámci navržených prvků ÚSES
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> Podpora biodiverzity porostů Ochrana genofondu původních druhů prostřednictvím GZ a jiných nástrojů Usměrnění rekreačního využití lesů vybudováním naučných stezek a účelovým vymezením lokalit s rekreačními aktivitami včetně turistického značení
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> Nepřiměřené omezení vlastníků lesů z hlediska vlastních hospodářských cílů Černé skládky

Tabulka 6.10: Kritérium „Podpora výzkumně-vzdělávacích a kulturních funkcí lesů“

Pilíř sociální	Zhodnocení kritéria „Podpora výzkumně-vzdělávacích a kulturních funkcí lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> Přítomnost demonstračních objektů (DO Buchlov) Naučné stezky
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> Nižší podíl lesů s výzkumně-vzdělávací funkcí Nižší podíl lesů s kulturní funkcí a lesů v ochranných pásmech kulturních památek
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> Možnost zakládání dalších demonstračních objektů Ochrana drobných světských i sakrálních památek v lesích Rozvoj obecného povědomí o významu a historii lesa při utváření současné krajiny – informační cedule, naučné stezky, publikace, dokumenty
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> Rozpad porostů s výzkumně-vzdělávací nebo kulturní funkcí vlivem abiotických nebo biotických činitelů Rušení či opuštění výzkumných ploch a založených demonstračních objektů Klesající celospolečenský zájem o lesy a pochopení jejich významu v regionu

Tabulka 6.11: Kritérium „Podpora institucionálních funkcí lesů“

Pilíř sociální	Zhodnocení kritéria „Podpora institucionálních funkcí lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • —
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • —
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora využití jiného veřejného zájmu (privátní či profesionální střelnice, farmové chovy, arboreta aj.)
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Omezení hospodaření v lesích s preferovanou institucionální funkcí • Omezení pohybu zvěře oplocenými areály, narušení přirozených migračních tras

Tabulka 6.12: Kritérium „Podpora rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí lesů“

Pilíř sociální	Zhodnocení kritéria „Podpora rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí lesů“
Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí zájem o rekreaci – vysoká rekreační atraktivita (zejména ve Chříbech nebo Orlovické vrchovině) • Silná infrastruktura (cyklostezky, turistické trasy, přístřešky, naučné stezky, zajímavé turistické cíle) zejména ve Chříbech
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Omezení vlastnických a uživatelských práv v lesích při současném požadavku na zajištění všech povinností ve prospěch uživatelů rekreačních funkcí • Omezování samotného výkonu lesních prací z důvodu rekreačních aktivit • Omezení vstupu do určitých lokalit z důvodu ochrany přírody
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Usměrnění pohybu návštěvníků do vybraných lokalit (rekreační zázemí a aktivity – občerstvení, trailové trasy pro horská kola, hipostezky apod.) • Rozvoj rekreace ve Ždánickém lese a Litenčické pahorkatině (území nejsou rekreačně příliš využívána) • Využití vysokého rekreačního potenciálu lesů (parkování, občerstvení, prodej suvenýrů)
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřiměřený a neřízený rozvoj rekreačních aktivit bez účasti vlastníků lesů (a možnosti usměrnění pohybu turistů) vedoucí k omezení hospodářských cílů vlastníků lesů • Rizika spojená s výskytem velkého množství osob v lesích (vjezd do lesa motorovými a nemotorovými prostředky, požáry, úrazy, znečištění lesa a vody odpadky) • Riziko požárů od neukázněných návštěvníků lesa • Při živelních kalamitách snížená průchodnost turistických tras • Nebezpečí úrazu pádem větví či stromů

Pilíř sociální	Zhodnocení kritéria „Podpora rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí lesů“
	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="430 268 1149 302">• Při živelných kalamitách neprůchodnost turistických tras

6.3 Specifika

Charakter přírodní lesní oblasti 36 – Středomoravské Karpaty je předurčen převážně zemědělsko-lesnickým využitím a velmi nízkým průmyslovým zatížením. V nižších rovinatých částech oblasti jednoznačně převažuje zemědělství, pro vyšší polohy oblasti už je charakteristická dominance lesů. Oblast má převážně venkovský charakter, etnograficky leží na rozhraní Hané, Hanáckého Slovácka a Slovácka. V rámci oblasti se vyskytují tři souvislé lesní komplexy (Chřiby, Dambořická vrchovina, Orlovická vrchovina) a další menší lesní enklávy i roztroušené drobné lesíky. Současná dřevinná skladba lesů je poměrně blízká přirozené skladbě. Lesnatost oblasti je v rámci ČR (průměr všech oblastí) mírně podprůměrná (cca 32 % lesů).

Geomorfologicky náleží PLO 36 k provincii Západních Karpat. Reliéf terénu (zejména ve Chřibech) se vyznačuje členitým povrchem s velmi kolísavou amplitudou reliéfu, projevující se bystřinným charakterem toků s převahou eroze nad akumulací. Území okrajových pahorkatin se na rozdíl od centrální vrchovinné části vyznačuje menší členitostí a sklonitostí svahů. V podloží se nejčastěji uplatňují různě bohaté pískovce a jílovce flyšového pásma Západních Karpat. V celé oblasti (mimo vrchovinné části Chřibů) se významně uplatňují překryvy spraší a sprašových hlín. Oblast odvodňují přítoky Dyje a Moravy. Z klimatického hlediska jsou vrchovinné části řazeny dle Quitta (1971) do mírně teplých oblastí MT 11 a MT 9, okrajové pahorkatinné části do teplé oblasti T2 a enklávy na jihu a jihozápadě oblasti do T4 (nejteplejší oblast).

Produkční funkce je mírně podprůměrná. Lesní stanoviště jsou převážně bohatá, v oblasti je však nízké množství srážek (může být limitou do budoucna). Nejvíce se uplatňují SLT 2–3 H, 3 S, B, D. Lesní porosty jsou z pohledu druhové skladby z velké části zachovány v přirozeném stavu. Přírodní biotopy se nachází na cca 64 % rozlohy oblasti, silně pozměněné biotopy na cca 21 % rozlohy oblasti (smrkové a borové porosty). Z přírodních biotopů jsou nejvíce zastoupeny dubohabřiny (cca 60 %) a bučiny (cca 38 %). Lesní společenstva jsou dlouhodobě ovlivněná lidskou činností, území oblasti z velké části náleží ke starým sídelním oblastem jižní Moravy a Pomoraví. Pouze nejvyšší pásmo Chřibů bylo využíváno až začátkem novověku. Značná část lesů byla v minulosti přeměněna na dubohabřiny. Z hlediska bioty leží západní část oblasti na přechodu mezi severopanonskou a západokarpatskou biogeografickou podprovincií (zejména oblast Ždánického lesa), kde dochází k prolínání karpatských a panonských prvků. Převažují zejména dubohabřiny (panonsko-karpatské i karpatské), pouze v nejvyšších částech bučiny. Pro východní část oblasti (Chřiby) je již typická západokarpatská biota. Převažují zde hlavně bučiny, v okrajových nižších částech se nacházejí dubohabřiny (karpatské).

Lesy v oblasti mají značně nevyrovnané rozložení věkových stupňů. Velmi nadprůměrně jsou zastoupeny porosty 8.–13. věkového stupně (mýtní porosty). Naopak podprůměrně jsou zastoupeny porosty 2.–7. věkového stupně. Tato situace umožňuje sice vysoké těžební možnosti v současnosti, nicméně způsobí nedostatek těžebních možností ve střednědobém a dlouhodobém horizontu (50 a více let). S ohledem na stanovení maximální možné výše těžeb bude docházet k dalšímu stárnutí mýtních porostů, čímž může docházet jednak ke snížení bezpečnosti produkce (starší porosty mají menší odolnost vůči poškození) a také ke snížení ekonomického zhodnocení těžebního dříví (vady kmene, hniloby).

Lesní porosty se v současnosti nacházejí v celkem dobrém zdravotního stavu (r. 2021). Poškození abiotickými činiteli (vítr, sníh, námraza) je nízké. Poškození způsobené biotickými činiteli je o něco výraznější. V oblasti se vykytuje starší (historické) poškození smrkových porostů ohryzem a loupáním, které může mít vliv na jejich budoucí stabilitu. Poškození okusem je dle NIL2 nadprůměrné – téměř 55 % jedinců je poškozeno. Po roce 2014 (s gradací po roce 2017) byly postiženy smrkové porosty nastupující kůrovcovou kalamitou, která doposud v oblasti ještě neodezněla. Mírnou výhodou je, že smrk v oblasti netvoří ucelené komplexy (spíše izolované porosty) a kůrvec nemohl vytvořit jednotnou frontu, která by měla příležitost oblastí projít. Jedná se tedy spíše o mnoho malých ohnisek.

6.4 Doporučení

Pro PLO 36 je charakteristické poměrně vysoké zastoupení dřevin přirozené skladby (zejména BK, DB, HB, LP). Díky tomu je velmi dobře hodnocena z hlediska adaptace na klimatické změny a rovněž z hlediska ekologické stability a biodiverzity lesů. Současné zastoupení smrku (cca 14 %) se bude díky probíhající gradaci kůrovců dále rychle snižovat, v oblasti rovněž dochází i k mírnému snižování podílu borovice a modřínu. Problémem oblasti tedy není ekologický pilíř, ale ekonomický pilíř.

Jednoznačným doporučením je tedy podpora trvalé, dlouhodobě udržitelné produkce lesů. Lesní hospodářství v oblasti by se mělo orientovat na pěstování vhodných porostních směsí, které budou zajišťovat synergické plnění ekonomických, ekologických i sociálních funkcí. Vzhledem k dominantnímu výskytu CHS živných stanovišť středních a nižších poloh (2.–3. LVS) se z ekonomického hlediska nabízí orientace buď na pěstování kvalitních dubových sortimentů nebo porostů s *vhodným a přiměřeným* zastoupením jehličnatých dřevin. Velmi dobré růstové vlastnosti v oblasti vykazuje modřín, přesto jeho zastoupení se snižuje. Borovice má ve Chříbech sice malou, ale velmi kvalitní populaci chlumního ekotypu Malenovické borovice. Podíl borovice se v oblasti rovněž snižuje. Současné zastoupení douglasky v oblasti je minimální, potenciál je ale značný. Pouze smrk, jehož současné zastoupení je z jehličnatých dřevin největší, má růstový potenciál v oblasti značně omezený. Ekonomicky významná může být i podpora cenných listnatých dřevin (JL, TR, BRK atd.). Z ekologického i sociálního hlediska je vhodné co nejvíce podporovat dřeviny přirozené druhové skladby, což se v oblasti prakticky provádí. Vhodné jsou zejména BK, JV, JS, LP a jiné listnáče, které způsobují vhodné porostní klima a omezující výpar z půdy. Biomeliorační funkci (a v konečném důsledku také ekonomickou funkci) zajišťuje odpovídající množství tzv. supermeliorantů (JV, JS, OL, LP, TR), které mají jednoznačně kladný vliv na kvalitu lesních půd a odolnost proti acidifikaci a degradaci.

Velmi důležité je podporovat kvalitní místní ekotypy lesních dřevin a v obnově lesů využívat místní UZRM (zachování místního genofondu). Za účelem dostatečného zajištění reprodukčních funkcí lesů lze doporučit v dlouhodobém horizontu postupné vytvoření podmínek pro založení nových genových základů (Ždánický les) a nadále udržovat, případně zvyšovat rozsah uznaných zdrojů reprodukčního materiálu. Z hlediska zachování genofondu a podpory celkové stability porostů se doporučuje maximální využití přirozené obnovy.

Vzhledem k projevům klimatické změny v podobě častějších extrémů jak na straně přebytku, tak na straně nedostatku srážek, se do popředí dostává otázka budování nových malých retenčních nádrží či jejich soustav. Potenciál oblasti k jejich budování je vysoký.

Vzhledem k rostoucímu rekreačnímu zatížení v oblasti je doporučena účast vlastníků lesů při návrzích na tvorbě a rozvoji rekreační infrastruktury za účelem žádoucího usměrnění pohybu návštěvníků. Vysokým rekreačním ruchem jsou postiženy zejména Chříby (páteřní turistická trasa a její napojení jsou častým cílem turistů a cyklistů) a v podstatě zde již dochází k omezování hospodářských cílů vlastníků lesů i k omezení samotného lesního provozu. Potenciál k růstu rekreace je naopak ve Ždánickém lese a v Orlovické pahorkatině, pro něž je charakteristická absence turistických cílů (turistické stezky, skály, památky, občerstvení, sportovní centra), nicméně se nachází v blízkém dosahu větších aglomerací (Vyškov, Slavkov u Brna, Kroměříž, Brno).

6.5 Shrnutí výsledků

Přírodní lesní oblast 36 – Středomoravské Karpaty se rozprostírá na pomezí střední, jižní a východní Moravy. Z hlediska své plochy náleží k menším až středně velkým oblastem s lehce podprůměrnou lesnatostí (lesnatost cca 32 %, 15. nejmenší lesnatost ze všech oblastí). Podíl lesů hospodářských činí cca 85 %, zbytek připadá na LZU (nejvíce lesy v GZ), zastoupení lesů ochranných je minimální.

Lesní hospodářství v oblasti umožňuje úměrné zajištění všech funkcí a ekosystémových služeb v rámci produkčního, ekologického i sociálního pilíře. Z hlediska vyváženosti produkčního, ekologického a sociálního pilíře jde o oblast relativně průměrnou. Hodnoty produkčního pilíře jsou ve srovnání s ČR (průměr za všechny

PLO) srovnatelné, ekologický pilíř je celkově významně nadprůměrný, naopak sociální pilíř je významně podprůměrný (v oblasti nedochází k využívání dílčích sociálních funkcí).

Lesní stanoviště jsou převážně bohatá, dominuje CHS 45 a 25 (živná stanoviště středních a nižších poloh), nejvíce se uplatňují SLT 2–3 H, 3 S, B, D. Současná skladba lesů je velmi blízká přirozené skladbě, 64 % rozlohy lesů v oblasti tvoří přírodní biotopy (dubohabřiny, bučiny). Podíl nepůvodních smrkových porostů (14 % k roku 2020) se díky nastupující gradaci kůrovců po roce 2014 rychle snižuje, rovněž se mírně snižuje podíl BO a MD. Nejvíce zastoupenou dřevinou je BK (27 %) a DB (25 %). Pro lesy je charakteristická vysoká ekologická stabilita i biodiverzita.

Problémem oblasti může být značně nevyrovnané rozložení věkových stupňů. Velmi nadprůměrně jsou zastoupeny porosty 8.–13. věkového stupně (mýtní porosty). Naopak podprůměrně jsou zastoupeny porosty 2.–7. věkového stupně. Tato situace může zapříčinit nedostatek těžebních možností ve střednědobém a dlouhodobém horizontu a zároveň způsobit další stárnutí mýtních porostů, čímž může docházet ke snížení bezpečnosti produkce a také ke snížení ekonomického zhodnocení těžného dříví.

Lesní porosty se v současnosti nacházejí v celkem dobrém zdravotního stavu (r. 2021). Poškození abiotickými činiteli (vítr, sníh, námraza) je nízké. Poškození způsobené biotickými činiteli je významnější, podílí se na něm zejména zvěř (historicky ohryz a loupání, v současnosti zejména okus) a podkorní hmyz (kůrovci).

V sociálním pilíři jsou nejvíce využívány rekreační funkce. Zejména Chříby díky vysoké koncentraci turistických cílů i kvalitní a husté turistické infrastruktuře trpí pod náporům turistů a cyklistů. Rozsah ZCHÚ je v oblasti spíše podprůměrný. Naopak více než 50 % lesů bylo zařazeno do EVL (Natura 2000), v podstatě celé Chříby.

Zejména ve Chříbech proto dochází k významnému střetu zájmů z hlediska lesního hospodaření, ochrany přírody a uživatelů lesa (turisti, myslivci ad.).

7 LITERATURA

- Hruška-Tvrđý, L. 2015. *Hruškova metoda – multikriteriální analýza zohledňující podmíněnost území, doplněna o sociální rozměr (člověk a prostor)*. Ostrava: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s. r. o., 12 s. (podklady pro školení specialistů OPRL – interní dokument).
- Mansfeld, V. a Hruška, L. 2013a. *Kritéria a indikátory oblastních plánů rozvoje lesů*. In: Lesnická práce (v tisku).
- Mansfeld, V. et al. 2013b. *Koncepce oblastních plánů rozvoje lesů po roce 2018*. ÚHÚL Brandýs nad Labem, 28 s. (interní dokument).
- Mansfeld, V. et al. 2015. *Koncept pro druhou etapu OPRL (OPRL2): Výchozí dokument pro jednání specialistů HÚEL*. ÚHÚL Brandýs nad Labem. 28 s. (interní dokument).
- Plíva, K. a Žlábek, I. 1986. *Přírodní lesní oblasti ČSR*. SZN. Praha. 313 s.
- Quitt, E. 1971. *Klimatické oblasti ČSR*. Studia Geographica. Sv. 16, s. 1–73. ČSAV. Brno.
- Quitt 2000. Voženílek, V. a Květoň, V. 2011. *Klimatické oblasti Česka: Klasifikace podle Quitta za období 1961–2000 [Měřítko 1:500 000]*. Univerzita Palackého. Olomouc. ISBN 978-80-86690-89-6.
- ÚHÚL 2008. *Národní lesnický program pro období do roku 2013*. Kostelec nad Černými lesy. ÚHÚL Brandýs nad Labem. 19 s. ISBN 978-80-7084-738-1.
- ÚHÚL 2007–2008. *Oblastní plány rozvoje lesů*. Jednotlivé separáty pro 41 PLO. ÚHÚL Brandýs nad Labem. 1998–2001. 41 sv.
- Vyhláška č. 298/2018 Sb. ze dne 11. prosince 2018, o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů. In: Sběrka zákonů. Česká republika. Roč. 2018, částka 149, s. 5050–5073. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. Česká republika. Roč. 1995, částka 76, s. 3946–3967. ISSN 1211-1244.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 3.1: Základní údaje	7
Tabulka 3.2: Kategorie a subkategorie lesů (v rámci porostní půdy)	9
Tabulka 3.3: Druhy pozemků dle katastru nemovitostí	10
Tabulka 3.4: Změny druhů vlastnictví lesního majetku a podíl lesů zařízených v LHP a LHO	11
Tabulka 4.1: Přehled pilířů a kritérií a jejich bodového hodnocení.....	12
Tabulka 5.1: Vývoj plochy lesů s reprodukční funkcí.....	16
Tabulka 5.2: Změny zásob hroubí podle skupin dřevin	17
Tabulka 5.3: Celkový běžný přírůst podle skupin dřevin ⁱ	19
Tabulka 5.4: Celkový průměrný přírůst podle skupin dřevin ⁱ	20
Tabulka 5.5: Vývoj plochy lesů v uznaných oborách a bažantnicích	21
Tabulka 5.6: Změny dřevinné skladby podle skupin dřevin ⁱ	25
Tabulka 5.7: Hospodářské způsoby	28
Tabulka 5.8: Vývoj plochy hydrických funkcí.....	28
Tabulka 5.9: Výměra lesů ve zvláště chráněných územích a v soustavě Natura 2000.....	31
Tabulka 5.10: Vývoj plochy výzkumně-vzdělávacích a kulturních funkcí	32
Tabulka 5.11: Vývoj plochy institucionálních funkcí.....	32
Tabulka 5.12: Vývoj plochy rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí	33
Tabulka 6.1: Kritérium „Zajištění reprodukčních funkcí lesů“	36
Tabulka 6.2: Kritérium „Udržení trvalé produkce dříví“	37
Tabulka 6.3: Kritérium „Podpora nedřevní produkce lesů“	38
Tabulka 6.4: Kritérium „Zabezpečení produkce lesů“	38
Tabulka 6.5: Kritérium „Adaptace lesů na extrémní projevy klimatické změny“	39
Tabulka 6.6: Kritérium „Zajištění půdoochranných funkcí“	40
Tabulka 6.7: Kritérium „Zajištění hydrických a vodohospodářských funkcí“	40
Tabulka 6.8: Kritérium „Zajištění ekologické stability a biodiverzity lesů“	41
Tabulka 6.9: Kritérium „Zajištění managementu ochrany přírody v lesích“	42
Tabulka 6.10: Kritérium „Podpora výzkumně-vzdělávacích a kulturních funkcí lesů“	42
Tabulka 6.11: Kritérium „Podpora institucionálních funkcí lesů“	43
Tabulka 6.12: Kritérium „Podpora rekreačních a zdravotně-hygienických funkcí lesů“	43

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 3.1 Přehledová mapa (Zdroj: ÚHÚL, stav k 1. 1. 2021)	8
Graf 3.1 Meziroční bilance druhů pozemků dle katastru nemovitostí (Zdroj: ČÚZK)	11
Graf 5.1: Kumulativní nárůst/úbytek výměry lesních pozemků od roku 2002 (Zdroj: ČÚZK – katastr nemovitostí)	15
Graf 5.2: Vývoj hektarových zásob (Zdroj: LHP/O)	18
Graf 5.3: Vývoj celkového běžného přírůstu na hektar lesa (Zdroj: LHP/O).....	19
Graf 5.4: Vývoj celkového průměrného přírůstu na hektar lesa (Zdroj: LHP/O)	20
Graf 5.5: Těžba nahodilá (Zdroj: Zpravodaje ochrany lesa VÚLHM – přepočteno).....	22
Graf 5.6: Podíl věkových stupňů (Zdroj: LHP/O).....	26
Graf 5.7: Vývoj velikosti porostní skupiny (Zdroj: LHP/O)	27
Graf 6.1: Vyváženost pilířů podle bodového hodnocení kritérií (Zdroj: ÚHÚL – OPRL)	34

SEZNAM ZKRATEK

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
CBP	Celkový běžný přírůst
CPP	Celkový průměrný roční přírůst
ČR	Česká republika
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DO	Demonstrační objekt
DPD	Dílčí populace lesních dřevin
EHS	Evropské hospodářské společenství
ERMA2	Evidence reprodukčního materiálu
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EVL	Evropsky významná lokalita
GZ	Genová základna
HZ	Hospodářský způsob
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
CHS	Cílový hospodářský soubor
KP	Kulturní památka
LH	Lesní hospodářství
LHO	Lesní hospodářská osnova
LHP	Lesní hospodářský plán
LHP/O	Lesní hospodářský plán/osnova
LVS	Lesní vegetační stupeň
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZD	Meliorační a zpevňující dřeviny
MZe	Ministerstvo zemědělství
NAP	Národní akční plán adaptace na změnu klimatu
NIL	Národní inventarizace lesů
NIL1	Národní inventarizace lesů – 1. cyklus (2001-2004)
NIL2	Národní inventarizace lesů – 2. cyklus (2011-2015)

NLP	Národní lesnický program
NPP	Národní přírodní památka
NPÚ	Národní památkový ústav
ODOS	Objekt důležitý pro obranu státu
OP	Ochranné pásmo
OPRL	Oblastní plán rozvoje lesů
OPRL2	Oblastní plán rozvoje lesů – druhý cyklus
OPVZ	Ochranné pásmo vodního zdroje
p. b.	Procentní bod
PHO	Pásmo hygienické ochrany
PLO	Přírodní lesní oblast
RM	Reprodukční materiál
SP	Svrchní půdní (horizont)
SSL	Státní správa lesů
ÚAP	Územně analytický podklad
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)
ÚSES	Územní systém ekologické stability
UZRM	Uznané zdroje reprodukčního materiálu
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
ZCHÚ	Zvláště chráněná území
ZRM	Zdroje reprodukčního materiálu

VYSVĚTLIVKY POD ČAROU

Skupiny dřevin:

smrk – SM, SMP, SMC, SMS, SMO, SME, SMX

jedle – JD, JDO

borovice – BO, BOC, BKS, VJ, LMB, BOP, BOX, KOS, BL

modřín – MD, MDX

ostatní jehličnany – DG, JDJ, JDK, JDV, JDX, TS, JAL, JX, SOJ

dub – DB, DBS, DBZ, DBP, DBB, DBX, CER, DBC

buk – BK

habr – HB

jasan – JS, JSA, JSU

javor – JV, KL, BB, JVJ, JVX

jilm – JLH, JL, JLV

bříza – BR, BRP

lípa – LP, LPV, LPS

olše – OL, OLS, OLZ

ostatní listnaté – AK, OS, TP, TPC, TPX, TPS, JIV, VR, JR, BRK, MK, OR, ORC, PL, TR, STR, HR, JB, LTX, KS, KJ, PJ, LMX, KR, SOL